Ч. 6 (11.260). Львів, субота 7. січня 1928. Поштова оплата сплачена готівкою. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4'00 зол.
За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 лр., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 40 сот.

ПОСТРИГАЧ ВОЛОДИМИР.

Різдвяний дзвін.

Летить, мов срібний пух, сніжок
Із зоряних країв.
Так тихо, легко... В долині
Немов говорить дзвін:

„Радів! Радів! В цей день колись
Месія в світ війшов,
Що згоду сіяв у серцях
І братньою любов:

„Що згоду сіяв у серцях,
Хотів, щоб царив мир,
„Щоб, посварившись, брата брат
Не дав вовкам на жир:

„Щоб, посварившись, брату брат
Прощав обиду, гнів
Та щоб до спільної мети
Все згідно з ним стремів!..."

Гал дзвонить десь далеко дзвін,
Несеться звук в простір
І в душу жишечком вреде
Немов страшливий докір.

І ставить твому серцеві
Питання раз-у-раз:
„Невже Месії добрих слів
Ніхто не слуха в вас?!"

Тернопіль, 1. I. 1928 р.

О. д-р Г. КОСТЕЛЬНИК

Не однакові шляхи.

Не однакові шляхи, що ведуть до Бога. Не длявсіх людей однакові. Так каже життя, так каже й Біблія.

Коли Преч. Діва породила Христа в Вифлеємі,

„були пастухи в тій стороні, що стерегли та тримали нічну сторожу коло свого стада. І се ангел Господній став перед ними і ясність Господня осіяла їх; і злякалися великим страхом. І сказав їм ангел: Не бійтеся, бо се звіщаю вам велику радість, котра буде всім людям: що народився вам сьогодня Спас, котрий є Христос Господь, у місті Давида. І це вам знак: знайдете дитя повите пеленками й лежаче в яслах. І зараз явилося з ангелом множество небесного воїнства, що хвалило Бога, кажучи: Слава на висоті Богу, а на землі мир людям доброї волі" (Лука 2, 8—14).

Так оповідає про це Біблія.

Який **короткий** шлях до Бога! Для пастухів, для людей простого, „вбогого" духа, що живуть інстинктом... **Сам Бог їм обявлюється** й відкриває їм тайну тайн. Чого око не бачило, чого ухо не чуло, що й через думку людині не перейшло — це їм обявлює.

Не такий шлях був трьох мудрців.

„Коли Ісус народився в Вифлеємі Юдейськім, за днів царя Ірода, то мудреці із Сходу прийшли в Єрусалим, кажучи: Де є цар жидівський, що народився, бо ми бачили його звізду на Сході й прийшли поклонитися йому" (Мат. 2, 1—2).

Біблія не знає про місто, відки мудрці прийшли, не знає й про край, тільки каже „із Сходу". Значить: здалека прийшли ці „богоіскателі" мудрці. Не зявився їм ангел, не повчив їх: що, де? коли? як? Тільки звізду побачили на небі, і шукали толку для звізди. А потім шукали шляху до Христа.

Вже були в Єрусалимі, а ще шукали. Замісць радости, найшли страх, бо „стривожився цар Ірод і весь Єрусалим з ним".

Який далекий, який утяжливий шлях до Бога! Для мудрців, для „багатих духом", що їх розум роздроблений мов букви в книжці, й треба складати букву до букви, щоби приловити змисл.

Але — пастухи принесли Христові тільки своє серце (це тільки коляди кладуть Їм до рук ягнята, Біблія про це нічого не знає). А мудрці принесли Христові: „золото, ливан і смирну".

*

Мудрці, вчені, багаті духом, затямте собі цю правду!

Чи думаєте, що на тому вже й кінець у Біблії? Як у житті так і в Біблії ця правда тягнеться скрізь.

Для рибаків і митарів був короткий і легкий шлях до Христа. Але для мудрців, багатих духом — довгий і утяжливий. Зате він був плідніший.

Никодим і Йосиф з Ариматеї, вчені пани, довго надумувалися: чи пристати їм до Христа? Наукою роздроблений розум підносив тисячі квестій, сумнівів, неясностей, і окружається ними мов мряковиною. Треба стягнути розум в одно, щоби імла розступилася, щоби осягнути нову перспективу. — Никодим і ариматейський Йосиф явно пристали до Христа саме тоді, коли рибаки й митарі від нього втікали. В Велику Пятницю. Це смерть Христа так потрясла їх умом. Тяжка була доля в Велику Пятницю приставати до Христа, але зате ці два чесні старці, батьки народу, принесли Христові в дарі діло, якого рибаки й митарі не могли би були доконати: **похорон.**

Не можу не згадати й Савла-Павла, молодого, вченого фарисея, пана з панів. Миряни мало що знають про Ап. Павла, й певне неабияк здивуються тай припишуть це клерикальному „нерозумові", коли виявлю, що власне цього Павла слід уважати за найбільшу людину в історії людства. Одначе я вмів би здати точний рахунок із цього мойого слова. Своєю мудрістю і вченістю Савло засліпився. Його патріотично-фарисейська система думок була суцільно розвинена і повна. Ісус з Назарету представлявся в її зеркалі як зрадник, котрого й імя треба викорінити з лиця землі. І ніколи Савло не був би визволився від тієї своєї мудрости й учености, якби Христос сам не зявився йому, й не роздер мряковину, якою окружився розум Савла.

І попрацював Павло для Христа, як ніхто інший аж досі і приніс Христові в дарі — **'здобутий світ словом і ділом.**

*

„Блаженні вбогі духом, бо їх є царство небесне". Оскільки природа мудріша від нашого „я", остільки легший доступ до Бога для тих, котрі живуть повною природою — котрі ще живуть інстинктом — як діти. „Коли не будете як діти, не ввійдете в царство небесне".

Наслідки всякої праці подвійні — противні: праця збільшує рутину організму, але вичерпує організм. Тому при всякій праці конечний відпочинок. А що ж це відпочинок? Праця нашого „я" устає, а працює в нас тільки сама **природа**, яка відсвіжує, направляє вичерпаний організм. Також умова праця не становить виїмку. І тут відпочинок конечний — тай то не тільки фізіольогічний, але й чисто психольогічний. Це й є загальним недомаганням нашої книжної епохи, що ми забагато думаємо, критикуємо, квестіонуємо; що ми є більше, як треба, мудрцями, а менше, як треба, дітьми. Своїми рефлексіями нищимо природні людські інтуїції: весь світ і життя роздроблюємо на атоми, витворюємо собі „атомістичну перспективу", окружаємося непроглядною мряковиною квестій і сумнівів. І уподібнюємося до тих, про котрих Ап. Павло так дотепно висловлюється, що **„безустанно вчаться, а до зрозуміння правди не можуть дійти"**. Се прокляття, що переслідує мудрців.

Рутина розуму вичерпує природну працю розуму. А як штучна рука ніколи не заступить природної, так і штучний розум (себ-то той, що складається з наших рефлексій) ніколи не заступить **природного розуму.**

Воюючи проти скептицизму, сензуалізму, субективізму, фільософи, як Паскаль, Рейд, Якобі, від віків покликувалися на цей „природний розум". Поворот до „природи" в думанні до нашої епохи є найбільше потрібним (психольогічним) ліком. Природи нічим не заступити — навіть у думанні. **Чим інстинкт для звірят, тим природний розум для людей.**

Євангеліє оперує іншими — популярними — категоріями, і закликує нас, щоби ми були як „діти", щоб ми були „вбогі духом", бо саме для таких природа працює. Природа і надприрода — ціле буття і дає нам Євангеліє незрівнянний взір: сам Бог, і то саме Бог-Льогос (Слово, Мудрість), став дитиною.

Різдвяні свята найкраще надаються для того, щоб ми на довгому і утяжливому шляхові „життя мудрців" духово відпочали, і стали дітьми, людьми вбогого духа — бодай на якийсь час. Щоби шлях до найвищих правд і тайн життя став для нас коротким і легким, як для вифлеємських пастирів.

БАЛЕВІ СУКНІ та МАСКОВІ КОСТЮМИ виконую на протязі 24 годин.
АКСАМІТИ за плоші витолочую у найновіші десені.
Марія Волянська, Собіського 12. Тел. 17.04.
12'3.1—1

І. КЕДРИН.

Польща й Україна.

Кілька уваг про українську проблему у практиці й теорії польської закордонної політики.

....Взагалі: основною рисою дотеперішньої польської закордонної політики є робота від випадку до випадку. Факти, які у цій царині діються, примушують польську дипльоматію, аби ними займалася. І вона теж полагоджує їх, але не дуже видно, чи вона вміє ставити їх у площину ширше й глибше подуманого пляну „дійний".

Таку характеристику доривочности й поверховности загальної польської закордонної політики дав проф. Ст. Кутшеба у 1923 році*). Однак відомо, що в травні 1926 року вибухла у Польщі військово-політична революція як протест саме проти вічної залежности закордонної політики (і армії) від партійних чварів. Значить: вище наведений погляд можна простягнути аж до половини 1926-го року. Наскільки ця ситуація змінилася за останнього півтора року — розгляд цього питання завів би нас надалеко; згадаємо про це лише кількома словами згодом, після вказання на звязок польської **внутрішньої** політики з закордонною, момент, що торкається спеціально **української** проблеми. Поки що обмежимося до ствердження, що 1) теза проф. Кутшеби є правдива, задокументована калейдоскопічними змінами на фотелі міністра закордонних справ відродженої Польщі, і що 2) **за період цієї повної** безплановости й застійности польської закордонної політики припали ці факти зустрічі цієї політики з українською проблемою.

Цих фактів було три: 1) польсько-українська війна за терені Східної Галичини 2) похід на Київ і 3) ризький мир. Здається, що всі польські історики й політики та публіцисти, які досіль у цій справі забрали голос (було їх так мало, що зовсім не трудно перевірити!) одноголосно згодяться, що однаково у війні проти З. У. Н. Р., як у війні проти Совітської Росії в союзі з армією У. Н. Р. не проявляла Польща ніякий ясний **політичний** плян. В обох війнах Польща мілітарно виграла. Однак відсутність ясної політичної програми у тих війнах мала і для пізної будучини польської держави має наслідки, які пізьокому раді не відповідають військовому успіхові: затвердження східних кордонів у березні 1923 р. і ризький мир у березні 1921 р. є завершенням виграної галицької ти совітської вони, — ці акти є безумовно самі собою політичними успіхами, однак вони зроджені з гріхом попередньої політичної бездіяльности, гріхом роботи на коротку мету, і тому **з погляду польської державницької політики на далеке майбутнє** — вони мають для Польщі характер радше **формальної** побіди ніж справжньої суттєвої.

При цих словах — поглянуймося теж на польську політичну літературу.

Літературу, що польську закордонну

*) St. Kutrzeba: „Nasza polityka zagraniczna". Kraków 1923.

11 лютого БАЛЬ МЕДИКІВ
в салях Нар. Дому. 50% на будову українського шпиталя.

політику бідна, кажіть дуже бідна. Очевидно, серед тієї загальної бідноти немає майже ніякої спеціялізації, нема теж ні одного поважного твору, що обіймав би цілість української проблеми о погляду закордонної політики держави. Треба дошукуватись поодиноких уступів, із поодиноких речень, із книжок (частіше: статтей), трактуючих м. і. про відношення Польщі до Росії, перікно до Румунії та Чехословаччини. Це завдання тим важче, що більшість польської закордонно-політичної літератури це твори політиків ендецьких, які українську проблему або цілком легковажать, себто її промовчують, або хоч і знають поважною — зупиняються над нею дуже коротко, трактуючи українські етнографічні землі лише як терен під поділ впливів між Польщею і Росією.

Утотожнюючи поняття „нації“ і „держави“, та не маючи мужности голосити змела польської державности в її етнографічних межах, польська ендеція послідовно мусить „не признавати“ жадних інших національностей унутрі Польщі, отже й назовні, у закордонній політиці, мусить вминати безпосередньої зустрічі з державницькими концепціями й змаганнями тих націй, яких відламки є у Польщі.*) Навіть цитований уже проф. Кутшеба, який як негативний політик та теоретик-історик мав би більшу свободу вислову, задовольняється таким примітивним реченням:

„Остаточно ризький договір устійнив проблему приналежности територій, положених на схід від етнографічної Польщі“, а хоч і називає їх надалі „спірними“, doрaджує лише політику недрaжнення і непрaжування собі — Росії. Найширше, найосновніше й найцікавіше всіми українськими етнографічними землями й українцями займається книжка п. н. „Досвіди й помилки нашої закордонної політики супроти завдань моменту“,*) книжка, яка безумовно заслуговує на докладне переcтудіювання (українській справі присвячено там окремо кільканадцять сторінок, не рахуючи натяків при обговорюванні інших проблем польської закорд. політики). Очевидно, що автор знаходить вину вибуху польсько-української війни на українців, при чому покликується на тодішні настрої Варшави, з принципі прихильні західно-українській державності. Вважає „лише“ Львів, Перемишль і бориславський басейн за noli me tangere. Однак уважає теж непередуманою помилкою, зробленою в побідному запамороченні, зайняття цілої Східної Галичини польськими військами. Безпощадна критика пізнішого польського режиму у Східній Галичині є базована теж на заложенні повної закордонно-політичної дезорієнтації Польщі, яка просто не здавала собі справи зі значіння відродженого державницького руху українців і займала супроти нього становище — найлекше але й найфатальніше.

Після докладної аналізи польської політики відносно українців за часів Австрії, можливостей прийняття одної із проєктованих підчас галицької війни демаркаційних ліній та всього пізнішого періоду внутрішньої національної політики, автор доходить до висновку, що

„українські землі Річипосполитої є втрачені. Можна лише говорити про час, коли, і про спосіб, в який той доконаний факт буде уформалізований“.

Відкаючи, що треба було зректися Волині, Тернопільщини й Станиславівщини, — радить глядіти на південно-східні провінції, як на „депозит будучої України“, а до того часу завести на них земних штулерну систему освіченого абсолютизму, з політичною столицею у Луцьку і культурною у Кремянці (український університет), щоби врятувати для Польщі Львів та Перемишль...

Такі голоси чути нині у Польщі частіше. Ось у 4—5 ч. „Дроґі“ (за травень 1927) читали ми статтю п. Й. Волошиновського п. н. „Моральні спонуки дії“, в якій автор поставив рубом питання:

„...що буде, коли національний розвій українців і білорусинів у наших кордонах досягне того ступня, на якому національні маси відчувають уже не віхальне прагнення правити самостійно на своїй землі, а яке-то прагнення український поет висловив ядерно словами: „у своїй хаті своя правда і сила і воля“. „Що буде, коли оба Семени, по обох сторонах кордонних стовпів, які називають власну свою сорочку „сорочкою“ і вперто відмовляються називати її „кошулею“ або „рубашкою“, коли вони схотять колись перескочити кордонний стовп, який їх ділить? Адже, буде це, що перескочуть. Річ тільки в тому, котрий із Семенів і з яким серпом та з чиєю поміччю забереться до того радісного для обох акту. Чи той східний, чи західний? А це вже від нас залежить, від нашого приготування до тої неминучої хвилини...“

Так ось ми вказали вгорі, що існують польські політичні теоретики, які глядять на українську проблему взагалі та на східно-галицьку зокрема і дуже поверховно і справді глибоко. Та з усіх тих голосів, яких можна би ще чимало навести, виходить, що в польському політичному світі помалу таки дозріває свідомість істнування кількох старих правд, досі йому незнаних: 1) що українська проблема і в цілости і в частинах є проблемою Сходу Европи; 2) що устійнення свого відношення до проблеми Сходу Европи є кардинальним питанням буття польської державности; і 3) поміж устійненням пляну східної закордонної політики і пляну внутрішньої національної політики на східних окраїнах держави є нерозділимий звязок.*)

Це, очевидно, теорія, — теорія завжди говорить правду, а практика — бреше. Сумно є, коли практика не припоровлюється до розумної теорії. Як довго в національній політиці польської держави не наступлять радикальні реформи, і як довго у передових статтях „близьких урядові“ газет головні їх редактори будуть виписувати такі нісенітниці, що, мовляв,

„проблема національних меншостей у Польщі вже не істнує, вона вже розвязана“

(ґеніяльний винахід п. Стпічинського), так довго не можна ризикувати твердження, що польська закордонна політика зійшла зі шляху безпляннового шкутильгання від випадку до випадку.

•

„Коби-то оселі українців обмежилися волинською Галичиною!“ сумно зітхає автор цитованої вгорі книжки про досвіди й промахи польської закордонної політики. Нинішні польські теоретики бачать уже, що перерізати мапу червоною рискою не значить перекреслити істнування кількох міліонів народу по одному боці риски, дозволивши на істнування решті по другому боці. На практиці робилося саме так, а не інакше. Цією практикою був варшавський договір з квітня 1920 року і травневий похід на Київ. На превеликий жаль нема ще досі ані одного твору, який сяк-так освітлив би нам війну Польщі з Сов. Росією у 1920 р. з політичного боку, і похід на Київ, як певну міждержавну концепцію, — так само, як нема виложення політичного пляну Польщі в її війні з З. У. Н. Р.

Нема мабуть тому, що взагалі тоді таких концепцій ані плянів не було! Т. зв. федеративна ідея марш. Пілсудського чи-то пепесівська концепція розбиття Росії шляхом створення України — все це є радше леґендарним переказом, постійно змінливим в устах оповідачів, — аніж історично істнуючим реальним політичним пляном. Текст варшавської умови не тільки не перечить цьому, але радше підтверджує. Автор „Досвідів і помилок...“ звертає увагу на цілу низку суперечностей між нібц-то істнуючим пляном допомогти до створення самостійної демократичної Української Нар. Республіки та всіми важними клявзулями варшавського договору, акл. з уступом про Східну Галичину. Похід на Київ випливав — мовляв — виключно з стратегічних оглядів, а відома відозва до українського народу і т. д. були лише необхідним у таких випадках орнаментом начіплюваним зверхом по прикладах з великої війни.

Особливо підтверджує це ризький мир, в якому не тільки нічого, але-то нічогісінько не зроблено для реалізації варшавського договору, але навіть не зазначено в цьому напрямку найменьших спроб. Істнує тут відоме порівнання між виграною Польщі й виграною Франції: після формальної побіди над ворогом фактично не зафіксовано цієї побіди у мировому договорі: таке, мовляв, було виснаження побідників, що треба було брати який небудь мир, аби мир.

Критика ризького договору — це справа окрема. Займалося уже нею чимало польських політиків-публіцистів, — м. і. нинішній нач. Східного Виділу в МЗС п. Голуфко. Нас цікавить що інше: поваленя при помочі самих польських джерел фальшивої теорії, покутуючої головно в умах багато наддніпрянських діячів, наче би т. зв. польська демократія, а окрема ППС, щиро бажали собі самостійної Української Держави і в цій справі мали конкретний плян у звязку з активною політикою Польщі. Ризький мир робили зарівно Ст. Ґрабскі, як Перль і Домбскі, а вся „акція“ ППС обмежувалася щонайбільше до облудної деклямації, до фраз, базованих на старих антиросійських революційних настроях при найдальше ідучій неохоті до якоїнебудь активної реальної підтримки Польщею визвольницьких змагань України: тоді зразу приходить до голосу „пацифізм“ і „принцип немішування у чужі

*) Roman Dmowski: „Nowe czasy i nowe zagadnienia“, „Polityka polska i odbudowa państwa“, „Zagadnienia główne“, Schyłek imperjalizmu“, Zygmunt Berezowski: „Polityka zagraniczna“ (Wskazania programowe Obozu Wielkiej Polski, 1927), статті Козіцького у „Przegl. Wszechpolsk.“ і ін.

*) Consulibus: „Doświadczenia i błędy naszej polityki zagranicznej wobec zadań chwili“, Warszawa 1926. Автором є високий урядовець м-ства закорд. справ.

*) Напр. великий поклонник марш. Пілсудського й одночасно теоретик т. зв. польського нео-монархізму, С. Мацкевіч (ред. виленського „Слова“) видав недавно дуже цікаву книжечку „Kto ki nad i“, у якім арґументує потребу імперіялістичної політики Польщі, без якої ця остання взагалі не зможе втриматися. Віруючи, що ніхто інший, тільки саме марш. Пілсудскі здібний таку політику повести, ставить в передумову здійснення далекойдучих плянів устійнення трьох питань: 1) створення цілей і умов польської закордонної політики, 2) внутрішнього устрою відповідного великодержаві, 3) програми внутр. національної політики.

БОГДАН ЛЕПКИЙ.

На свята.

„Що? Знову вірші? Строфи, ритми, рими...
Ах ті старі поети!... Господь з ними!“

Не бійся споминів, ти не дитина!...
Була така, як нині біла днина,
Як нині сніг, мов лебедині пухи
Лягав на ниви, дерева, мов духи,
Являлися в імлі, здовж сонної алеї
То, як ґіганти, то знов, як піґмеї.

Як два вужі повзли снігами сани,
Мороз скрипів дивними голосами,
Дорога рівна, грубо снігом вкрита,
Глушила гомін кінського копита.
Сойки з стовпа на стовп перелітали
І телеґрафічні дроти зтиха грали.

Нараз Михась звернув румяні лиця,
Нащіпані морозом: „Ось дзвіниця,
Ось наша хата... Вйо!“... І коні з гірки
Рванули так, що не потреба й „чвірки“.
Мабуть і їм чогось то дуже спішно...
Згадаєш й сумно робиться і — смішно.

Чогож так дуже ти спішивсь до хати?
Цеж попівство було, а не палати.
Ані то гори, ані то Поділля,
Шість днів робочих, семий день неділя.
Як заметіль, то хата на подвірі
Стоїть в снігах, немов десь на Сибірі.

А в заметіль таку роби що хоч ти!
Ані в сусідство їхать, ні до почти
Дібратися, щоб прочитати „Діло“, —
Хіба селу віддаш себе всеціло,
Пізнаш його і втіхи і турботи
І разом з тим довідаєшся, хто ти.

Бо ти не той, що був ще вчера, в місті,
Тамтой пропав, згубився десь без вісті,
З „сецесією“, з духом каварняним,
І з колотом міським турботно-пяним,
З годинником в руці, з тим: „треба“, „мушу“,
Що думку путає і сушить душу.

Ти нині іншим став. Був у стодолі
І на ріці насовгався доволі,
В лісок збігав там, де рубають стоси
І дивувався, що дівчата босі
По снігу бігають і снігом бються,
А з хат курних дими так гарно вються...

Так, так. Мабуть і рідний дим, мій друже,
Для тебе не чужий і не байдужий.
І сосни ті стрункі, що перед ганком
Під вечір чорні, а рожеві ранком,
І берести в ліску і церква і дзвіниця, —
Те все тобі і в гробі ще присниться.

А щож казати про людей? Ти з ними
В казках ходив шляхами кремяними
На Купала в лісах шукав чар-зілля,
І почував таємне задовілля,
Коли дракона (бийто Божа сила.)
Іванова десниця побідила.

Ти з ними мандрував крізь нетри-звори
У Лади храм і в Довбуша комори,
Аж у Сокільської княгині царство,
Де довгим сном спить втомлене лицарство,
Чекаючи, пок Гуцул-цар їм скаже:
„Гей! Нуте, леґіні! Вставать пора вже!“

Що? Ти забув? Та ні! Жартуєш, друже
Усе, що ми дітьми любили дуже
Понесемо, мов спомини найкращі
На другий світ, бо мрії непропащі.
Як казкове, незриме дивоквіття
Цвитуть в душі казки тисячеліття.

Вони і віра, що колись здійсниться,
Що предкам снилось і нащадкам сниться
Про що нам пісня, птаха синьопера
Співає нині, як співала вчера, —
То є та сила, вічнее коріння,
З якого соки тягнуть покоління.

Якщо їх чуєш в своїх жилах, брате,
То не страшні для тебе ні гранати,
Ні бурі рев, ні туркіт пропелера.
Будемо завтра, бо були ми вчера,
Будемо вічно, бо кінця не має
Усе, що з віри в правду виростає.

— — — — — — — — — — —

Так ти вертаєш з міста... В усі грає
Джезбенду шум і туркоти трамваїв, —
Ґазетні хлопці, векслі, мрака сіра...
Перехрестись! Доїхав до подвіря...
Ах, як ті вікна в хаті ясно сяють!
Злізай! Біжи, бо там тебе чекають!

Краків, 17. XII. 1927.

Реклямаційні ВИБОРЧІ ДРУКИ
можна замовляти
в Народній Канцелярії УНДО
Львів, вул. Коцюбки 1 а
по 1 сот. за штуку.
З огляду на короткий речинець, замовляти телеграфічно або експрес.

ВСЯ КОЛЯДА ДЛЯ „РІДНОЇ ШКОЛИ“!

Всі Кружки, Читальні, „Січи“, „Соколи“, Кооперативи, співацькі, музичні і аматорські гуртки, вся українська молодь і дітвора та поодинокі громадяне колядують і жертвують тільки на Рідну Школу“ і гроші пересилають прямо до Централі на адресу:

„РІДНА ШКОЛА“ У ЛЬВОВІ, РИНОК Ч. 10.

справи“. (Недавно ще один із кол. польських міністрів із ППС клявся перед автором цих рядків: „як довго живе ППС., так довго не згине ідея самостійности України“! На таку фразеольогічну фанфароваду нічого іншого не лишалося, як спитати: „А чи Україна справді так тужить за опікою ППС.?“) Для польської демократії характеристичним є становище відомого демократа п. Ледніцкого. На сторінці 10. своєї брошури пише дослівно:

„Наші війська, в момент писання цього, здобувають Київ. Емансипація народів взагалі, та особлиро замешкуючих давню Росію, жила в польській ідеольогії. Боротьба за загальну свободу була і є нашою національною ідеольогією. Длятого відозва Начального Вождя не може не викликати найживішого відгуку в польському серці. Треба повітати цей сміливий чин, що розрізав вузол вагань, кавера і непевности, чин, який може й розпічне нову історичну епоху...“

А на стор. 57. читаємо:

„...Ми не були ніколи прихильниками української політики нашого уряду, не вважали доцільними спроби будувати Україну при помочі Польщі...“*)

Одна стаття була писана 9. травня 1920 р., друга 21. жовтня 1921., — лише несповна півтора року, — яка коротка память!

Найцікавіше, що сам марш. Пілсудскі, кому — як каже Ст. Кутшеба — „приписується авторство великої історичної концепції“ створити поміж російськими й польськими етнографічними землями „дві буфорні держави“, Литву й Україну, — поза відозвою з травня 1920 року не сказав у цій справі прилюдно ані слова. Ані словечком не згадує про тодішній політичний плян у творі п. н. „Рік 1920.“**) У передмові натякає лише:

„Не хочу входити в міркування, чи бої, ведені в тому році, своїм значінням не обіймали багато ширших кол, ніж були вони накреслені кордонами двох держав, що були у воєнній переспраяі“.

Але так у цьому-же вступі каже ясно:

„...рішалася у воєнній боротьбі наша польська доля — і сусідньої з нами Сов. Росії“

— про Україну там мови нема..

Так отже однаково польська війна в Галичині проти українців, як польська війна за Наддніпрянській Україні проти Сов. Росії були позбавлені всякого політичного пляну. Так само польська мирова делеґація у Ризі, складена з людей ріжних політичних світоглядів, поїхала туди без жадного пляну і заліпила побідний мир, який унаслідку піодного польського політичного табору не задовольнив і не тільки не усунув найважнішої болячки державної Польщі: небезпеки зі Сходу, але її ще дужче роз'ятрив, сплутавши ще дужче елементи закордонної політики з внутрішніми: забагацько чужонаціональних земель прилучено, аби їх „сконсумувати“, за мало, щоби від спокуси консумувати зразу відмовитися...

Стрічатися з українською проблемою свідомо, віч-у-віч, зі знанням власних цілей та розумінням суті проблеми української, — польська закордонна політика не хотіла, минала її, що найбільше „декоративно“ її чіпалася. Але позбутися її годі. Стоїть вона перед польською державницькою дійсністю у цілій своїй таємній величі, у тріножній загадковості скритих сил. Українська проблема у теорії польської закордонної політики в минулому взагалі не істнувала, при практичному трактуванні — вийшла для Польщі опресумно. Що і як буде в будучому — трудно пророкувати. Теоретики поволі з'являються — але їх теорії перекреслять практики?!

Варшава, 1. січня 1928.

*) Aleksander Lednicki: Nasza Polityka Wschodnia, Warszawa 1922.

**) Józef Piłsudski: Rok 1920. Z powodu pracy M. Tuchaczewskiego „Pochód na Wisłę“, Warszawa 1924.

В. ПАНЕЙКО.

[Н]аше візантійство*).

I.

Два факти, а властиво дві катеґорії фактів, лежать в основі нашої історії і дають ключ розуміння руської й української долі й недолі, минулої і сьогочасної — візантійщина і моголо-татарщина.

Моголо-татарщина зруйнувала нашу стару Русь і на доброї пів тисячи років перетворила велику частину нашого племени у непевних завтрішного дня кочівників (козаччина), та великі простори нашої землі в дикі і полудикі поля з неозначеними границями.

Візантійщина в самім засновку нашої історії вприснула в душу нашого народу розкладові елементи: вивінувала нас на мандрівку віків фатальними прикметами світогляду і моралі: дала нам, як і найближчим нашим сусідам і спільникам, великорусам, духову формацію страшенно несозвучну з основними вимогами формації европейської людини, европейського горожанина — можна сказати навіть: несозвучними з самою суттю нової европейсько-американської цивілізації.

II.

„Велика“ Україна осталася до нині візантійською у своїй духовій формації не тільки релігійно метафізичній, а й етичній і горожанській. Галичина мала щастя віднайти, хоча й пізно, через унію звязок з римською церквою і західно-европейським світом. На жаль, звязок цей не був нерозривно й невідклично кріпкий; візантійство ніколи оконечно не скапітулювало в наших душах; мимо формального й фактичного звязку з Римом, мимо неоціненого виховуючого впливу латинства й католицтва на галицьку церкву, візантійство заедно, раз сміливіше, раз боязкіше, вороходилося в галицькій свідомости й підсвідомости проти зневажиженого кожним візантійцем латинства; навіть значна частина галицького духовенства все хиталося — і хитається нині більше, ніж коли-небудь давніше! — між оповиваючими привабливими полудами візантійського Сходу і тверезою, ясною, абсолютною латинсько-римською дисципліною, дисципліною метафізичною, етичною, організаційною, горожанською. Галичина нині справді „на роздоріжу“: з Римом чи з Візантією? Чи дивно, що в такі хвилі духових рішень серце стискається з остраху перед наслідками одного чи другого кроку для нас і дітей наших? Що кожний з нас, наче перед порогом совісти, розважає все, за і проти, силкується проникнути зором — через зовнішні, естетичні покрови обох великих світоглядів — до їх сущної суті, до їх глибшої „правди“ — правди в значінні прагматичнім, себто виведеної з мірил оконечної корисности даної тези для збереження й розвитку даного людського зборища?

III.

Річ певна, що питання такі остаються нижче порога свідомости пересічного нашого „інтеліґента“, світогляд якого так знаменито відбивається у відомій частині нашої преси: для нього релігія ніщо інше, як хитра видумка „попів“ і „панів“ на баламучення бідного „народу“, а вершок його політичної думки в церковнім і релігійнім питанні є домагання, щоби наш селянин, борони Боже, не молився і не слухав Богослуження в тім переданім вигляді, в якім уже тисячу літ зносилися з вічністю батьки наші, а щоб він релігійні тайни й догми одержував у буцім-то вповні йому „зрозумілій“ народній формі. Так, наче б яка-небудь, хоч як дуже „народня“ мова могла дати кому-небудь „розуміння“ релігійної метафізики... Тай так, наче б досвід Реформації не показав був, що введення народних мов у богослуження, не наближають нікого (і ще-би!) до „розуміння“ релігійних тайн, тільки розкривало на ростіж браму перед кожним стрічним „мудрагелем“ до „толкування“ св. Письма на свій спосіб і до сектантської анархії... Досліди великих істориків і соціольоґів — Макса Вебера і Трельча, над рішаючим впливом католицької і кальвінської віри й етики на повстання й організацію тут феодальної, а потім і там капіталістичної суспільної системи; досліди Зомбарта над ролею жидівської релігії в будові й світогляді новітнього банкірського капіталізму — показали, що ні одна інша матеріяльна ні моральна сила не може суперничити з релігією в процесі формування людської душі, людського характеру, людської моралі, у витворюванні типів збірного співжиття людей. Не можуть виходитися зпід нестертого клейма релігії своїх батьків і братів навіть ті, котрим здається, що вони вибились з всякої релігії: прим. західно-европейський соціяліст, син латинської цивілізації, також і тим самим відріжняється від українсько-російського або жидівського соціяліста, як і чим ріжне католицтво від візантійства або жидівства. Тут нічого не вдієш.

IV.

Каже в своїй свіжій книзі визнач-

*) Не погоджуючись з усіми поглядами Шан. Автора, які він висловлює в цій статті, всеж таки містимо її з уваги на оригінальний і треба признати відважний підхід до незвичайно складної проблеми візантійства та його впливу на духову формацію українців. Надіємося, що ця стаття найде відповідний відгомін у нашому громадянстві. — Ред.

Д-Р ВОЛОД. ЛЕВИЦЬКИЙ.

Дещо про походження коляд і щедрівок.

Наші первісні коляди — це витвір передхристіянської обрядовости і релігійности. В часі зимового пересилення в природі, коли темні сили, сили темряви (германські нібелюнги, себто die Kräfte des Nebels) осягнули свою найбільшу енерґію, тоді саме зачалося також їх пораження: народився бог світла, Сонце Ясненьке, що мав воскресити світ до нового життя і переломити лукаву темряву. Темні, стрибожі сили, не могли стерти цього бога, подателя всього життя, не могли спинити його різдва, і тому сприсяглися його колись таки убити (скажім по новітньому — на хрест розпняти, або як в германськім переданні: спрятати Зіґфріда). На честь різдва цього світлого бога, незнаного зрештою і не признаваного у семітських племен, обходилося у всіх арійських народів велике свято, в якому брали участь не лише живі, але й померші.

Як виглядав цей релігійний обряд — не знаємо; старі християнські місіонарі згадують про гудьбу, танець і бісовські пісні. До останків, перенятих християнством, належать: дідух, сніп, кутя, та дванайцять щедрих страв. Мабуть сюди треба врахувати і вертепні вистави та обходи з козою; сюди належать також коляди, злучені зі скоморохними представленнями і релігійним танком. **Грецький Бакхус**, котрого шутливе життя оспівували гуляки з цапом (козою), перебирані в цапові шуби — це був клясичний, на европейській культурі слідний відгук первісно-арійського загального обряду: він ще досі в народі відомий з назви: в нас кажуть **„справляти бакуса“**, на мазурщині — ходять перебирані **„бекуси“** по домах, це саме подибується й у західних т. зв. фашінгах, на яких головним героем є кльовн, арлекін, гансвурст, наш Гриць Мазниця, а довкола котрого групуються всі шутки і насмішки. Відома в нас загально з такої основи парафраза коляди, або первооснова коляди: „Предвічний, з хмари обірвався, впав на лід тай і заломався і т. д.“.

Побіч весело-шутливої части було торжественне славословіє жерців і священників, якими в нас були беси, від них отже взялася християнська назва „бісів“ і „бісовських співів“. Останки таких бесівських співів маємо в наших щедрівках, яких зміст релігійно-поганський дещо злагіднено і змінено так, щоби він не разив християнських почувань. Місце поганських божих осіб займив „панич Івасенько“, „Маруся“, „Василейко“ — що пішов косити раненько та інш. В цій перерібці щедрівки сталися для церкви нешкідливі (подібно як весняні гаївки), з головного свята різдва пересунено їх на щедрий вечір і так вони переходили з уст до уст і збереглися аж до наших часів.

Іншу ділянку репрезентують самі коляди. Назва їх досі ще не пояснена: одні хотять бачити в них пісні на честь лади, богині семейного огнища, матері Сонця ясного, отже „ко+лади“, інші беруться в назві бачити латинські „calendae“ не думаючи при тім, що латинська назва може так само бути перенята, як „sclavus“ від славян, (котрі достарчали римлянам найбільше рабів, у неволю-ясир переведених). Пісні ці визначалися глибокою релігійністю і чистотою почувань, становили отже найбільший скарб народу.

Зрозуміло це християнство і старалося їх використати для своїх місійних цілей. А тому або лише дещо їх змінило і залишило (сюди належить наше „Согласно співайте“), або приймило лише напів і підцей старопоганський напів підложило нові християнські слова; нарід привязаний до напіву переймає мимоволі нові слова, а з ними й нову віру. Повторилося отже в пісні те саме явище, яке мало місце і в самих місцях молитов: давні поганські гаї перемінено на християнські площі, замісць поганських святинь поставлено там християнські каплиці, церкви, знаки. Нарід, що привик був ходити сюда молитися до своїх поганських ідолів, стихійно зачав християнізуватися.

Отже злялося старе первісне поганство непомітно з християнством і таким чином повстала нова, а прецінь стара віра, яка нераз ще виявляла свої передхристіянські черти і за що її нераз називали „двоєвірям“. Коли маємо бути щирими й отвертими, то мусимо собі це усвідомити і ствердити, йдучи за виводами польського ученого Зелінського (Юдаізм, гелєнізм і християнство), що сьогодняшне наше християнство є лише штучно і неприродно склеєне зі семітським світоглядом і жидівським старим завітом! На ділі воно не має з ними нічого спільного, є чисто-арійською появою і не дасться ані до світогляду ані до теольоґії семітської ніяк натягнути.

ний американський соціолог Стоддард:*)

„Більша або менша міра кріпкости кожного народу залежить від сили його життєвого інстинкту, від його більшої або меншої здатности приноровитися до вимог моменту і ними заволодіти. Коли життєвий інстинкт народу здоровий, то він легко піднесне народові свому такі релігійні й моральні доктрини, які забезпечать йому його самооборону й будуччину... Коли народ здоровий і кріпкий, то він приймає за своє або винаходить собі те віруваннн, яке йому корисне...“

Невідрадні географічні й історичні обставини накинули Володимирові Великому (тай після його вабагато!) візантійську духову формацію. Наслідки цього бачимо нині на Україні цілій і на кожній українській одиниці й родині зокрема. Ріжні познаки заставляють нас побоюватися, щоб і привязана (ще!) до Риму західна вітка українського народу, серед проб і нинішних днів, не відорвалася оконечно від римського світа і не сталася легкою добичею Сходу. Деякі відзиви наших візантійців, надихані такою жорстокою ненавистю до Риму, що пари їм глядати хіба аж у стародавніх царгородських і афонських памфлетах проти „римського Антихриста“. В нашій сучасній ідеольоґії малощо здібне нас ще зачудувати; та ці відзиви, признаємось, таки ще переходять своєю істинно-візантійською ненавистю звичайну, буденну міру нашої національної публіцистики**).

Як усі інші великі історичні й соціяльно-культурні явища, візантійство занадто складне, щоб його можна замкнути в рамках короткої й точної дефініції. Місце її, як усе в таких справах, мусять заступити більш або менш повно вичислені елементи аналізи ґенетичної й описової, — зведені тут з природи річей до свого найкоротшого вислову. Діло тут, очевидно, не в клеймленню, а в чеснім зусиллю до розуміння і прагматичної оцінки. Часи, коли візантійську імперію з усіми ділами її „гуртом“ осуджувано й понижувано, вже минулися. Досліди вчених візантиністів останніх кількох десятків літ показали, що імперія та доконала в ріжних часах великих діл; що видала великих законодавців, вождів, володарів; що оставила по собі великі твори мистецтва; що — не може головне — під покровом своєї полуазійської розвязливости, вона таки зберігла для людства значну часть спадку класичного грецького письменства. Але інша річ — признати Візантії те, що в ній бувало велике і достойне подиву, а інша — прижмурити очі на те, що було в ній отруйне, розкладове, словом — забути про той могучий подих анархії, себ-то в оконечнім рахунку: моральної й державно-суспільної смерти, що від Візантії налинув на всіх, хто підпав під її вплив, на східнє й південне славянство взагалі, на Русь-Україну зосібна*).

*) Lothrop Stoddard: Le flot montant des peuples de couleur contre la Suprématie mondiale des blancs. Paris, Pauch, 925.

**) Мимоходом: наші візантійці здібні на одній сторінці виливати свою ворожнечу до латинської церкви й організації, тай наклинувати вірних і духовенство до візантійських, себто par excellence восточних засад церкви і культури, а на другій — божитися і чванитися, що ми, мовляв, люди західнього світа, яким не подорозі зі „Сходом“.

*) Стаття ця була написана для числа одного львівського видавництва, яка „з незалежних причин“ не побачила світа. Вона мала бути перша в серії розвідок, які мали бути присвячені основним питанням нашої духової формації і яких підготовлення вимагало від автора чимало років лектур і роздумувань. — В. П.

ІВАН НІМЧУК.

Рідкий ювилей.

З приводу 60-ліття віденської „Січи“.

Віденське студентське товариство „Січ“ святкує в цьому році 60-ліття свого іствування. Саме 60 літ тому, 9. січня 1868 р. (в третій день Різдвяних Свят), зібрався був у Відні на ініціятивні збори гурток студентів і кількох старших громадян, які приняли назву товариства і його статут та вибрали першим головою „Січи“ Анатоля Вахнянина, що був душею цілої акції. І хоча статут нового товариства політичні власти затвердили щойно 21. січня 1868 р., а установчі збори „Січи“ відбулися аж 25. березня 1868 р., то день ініціятивних зборів (9. січня) з справжнім ювилейним днем і дійсним початком віденської „Січи“.

Не треба думати, що передтим не було ніяких спроб до заснування українського товариства у Відні. Такі спроби були нераз давніше, але дрібна спільність українців у наддунайській столиці і відсутність більш маркантних індивідуальностей між ними не давали можности зреалізуватися думкам і починам рухливіших одиниць. Щойно невеличкий гурток ідейних людей під проводом Ан. Вахнянина перевів думку багатьох попередників у діло.

Слід зазначити, що віденська „Січ“ була подумана спершу по свому статуту як т-во загально-національне, і то більше забавового характеру, а не виключно студентське. Щойно при пізніших змінах статуту перетворено її в чисто студентську організацію, хоч справжній характер „Січи“ був завсіди студентський і студенти надавали навіть у самих її початках тон і напрям усій її роботі.

Переходити в отсій статті богату в ріжні світлі й деякі сумні моменти історію наддунайської „Січи“ — неможливо вже хочби тому, що у нас нема під руками потрібних до того матеріялів. А втім ця історія (за перших 40 літ іствування) друкована вже в двох ювилейних альманахах „Січи“: в 25-ліття і 40-ліття її іствування. Останні двацять літ діяльности й праці віденської „Січи“ найдуть певно свого історика-хроніката там у Відні, на місці. І можна думати, що ми побачимо повну її історію в новім ювилейнім збірнику „Січи“, що має вийти в першій половині цього року.

На отсьому місці треба зазначити згідно з правдою тільки одно: віденська „Січ“, найстарша українська студентська організація й одно з найстарших українських товариств (коли теж не найстарше з іствуючих) на цілій земській кулі взагалі, відіграла визначну ролю не тільки в нашому студентському, але — і то передовсім — в нашому загально-національному житті. Її члени — а було їх на протязі цілих 60 літ безперечно кілька тисяч — були тим живим звязком між культурою і творчістю нашого народу з одного й культурою і творчістю Відня, а тимсамим цілого Заходу, з другого боку. Вони зіднавали, вчилися і присвоювали собі не одно цінне в такому вселюдському культурному центрі, яким був і є славна Віденщина і переносили це на наш рідний ґрунт, вони познакомлювали її віденців, а з ними і дальшу Европу, з українською піснею, з мистецькими виробами і взагалі з культурними надбаннями й історією нашого народу. Ця виміна культурних цінностей і вартостей, що йшла і йде сама собою, ця жива, щоденна, часами й невидима пропаґандистично-інформативна праця, мала і для нас і для нашої справи величезне значіння, яке може оцінити як слід тільки той, хто розуміє вагу звязків поневоленого народу з народом культурним, до того йому абсолютно не тільки не ворожим, але й прихильним.

Окремо слід би звернути увагу на стару, гарну традицію віденської „Січи“: на її старих „січових дідів“, на спеціяльні пісні, що повстали і плекалися між давніми її членами, на ту специфічну „віденську атмосферу“, що панувала колись у її кімнатах, і на богато-богато дечого іншого, радісного, що нині вже належить до більше або менше забутої її історії. Бо нинішня „Січ“ зі значно меншим, як перед війною числом членів, яке з року на рік буде ще дальше топніти, стоїть, саме в році свого ювилею, як уже раз у своїй історії (на весну 1919 року, коли то у Відні залишилося було ледви кількох наших студентів), перед справді невеселими перспективами...

На одну сторінку в розвитку віденської „Січи“ хочу ще звернути увагу, бо вона звязана з моєю особою. Маю тут на думці завішення т-ва в його діяльности зимою 1917-18 року, яке перевела була віденська поліція за антидержавні резолюції (автором яких був я), ухвалені на студентськім вічу в льокалі „Січи“. В цих резолюціях ухвалено м. ін. постанову про злуку українських земель під Австрією з проголошеною тоді Українською Народньою Республикою і про підчинення всіх українців в австро-угорської займанщини приказам Української Центральної Ради в Київі. Слідство з приводу цих резолюцій в напрямі „державної зради“, що грозило декому тяжкими наслідками, припинено з хвилею заключення берестейського мира з Українською Державою (Про цю справу сподіюся дати окре-

Величезний вибір Новостин на КАРНАВАЛ поручає бл. знатна фірма
АНТІН УВЕРА
Львів — вул. Галицька 10.
Філії в Тернополі, Дрогобичі, Стрию.

Р. КУПЧИНСЬКИЙ.

Морфеєва фільма.

Я давно прийняв новий стиль календаря і ніхто мене вже не здурить що новий рік зачинається після Маланки. Симпатична це була дівчина, але за часів наших батьків. Тепер постарілась і вже на нікого не робить враження.

Маланку проміняв я на Севастіяна, що разом із римо-католиком Сильвестром мандрують крізь гуцулщину столїть, заганяючи качки.

31. грудня кінчу старий, 1. січня починаю новий рік, а 13 — на Маланки тільки вдаю, що кінчу і починаю.

31. грудня кладуся спати дуже рано, а встаю дуже пізно, звичайно з болем голови і з прикрим почуттям порожні в кишенях.

Але цього року я відступив від засади і поклався спати як щодня щоби Новий Рік стрінути в обіймах істоти, найкращої на світі — в обіймах сну.

І приснився мені сон...

Їду ніби Хрещатиком у Київі, а попри мене карита шестірнею запряжена.

— Якийсь великий комісар! — подумав я голосно.

— Більшовик, більшовик! — крикнув хтось біля мене і хвать мене за обшивку.

Не встиг я й слова промовити, а вже довкола мене народу стільки, як кандидатів на послів.

— В холодну його... (такого то я такого)! — репетує якийсь залізничник.

— На ліхтарню! Повісити!! — пропонує більше компромісово настроєна панночка.

— Колом по голові! — вирішує замотану справу мужик.

Побачивши, що з цього мало мені буде користи — я віднискав чимскоріш мову і почав проситися.

— Пустіть, бісові діти, якої біди вчіпилися. Адже я гетьманець, коли не з діда прадіда, так від часів появи „Історії України“ — Грушевського.

— А не брешеш? — спитав якийсь урядовець.

А потім додав з наддніпрянська: Позаяк ви заклялися, значить, віримо.

Товпа видно повірила, бо відплила від мене як відбита хвиля.

— Щож це в вас за чудасії? — спитався я якогось галичанина (пізнав по довгих вухах). Виглядає немов зміна влади?!...

— Ніякої зміни — відповів галичанин. — Так як було так і є: Ясновельможний Пан Гетьман панує нам милостиво далі.

Зняв шапку й перехрестився.

— А більшовики?

— Ах, це ви про цю давно відспівану пісню. Де ви були як вас не було?...

Я не знав, що й відповісти. Забув зовсім, що це просто сон.

Галичанин продовжував далі: — Після більшовиків була отаманщина, а після анархії гетьманат.

Мені радість заперла віддих.

— Як?... невжеж?... Господи... Справді?!...

— Відний ви чоловяга! — сказав зі співчуттям галичанин. — Так довго не знати про те все?

— А з поляками як?...

— Ні пяди польської землі не взяли... З усіми ми в згоді, тільки румуни на Лігу Націй нарікають, що дала нам Ясси, а Турки трохи за Константинополем плачуть.

— А гетьманат як? Виборний?!...

— Не будьте ви смішні. Миж не нинішні.

— Скажіть же будь ласка, як стоїть справа з еміграцією У. Н. Р.?

— Деякі повертали, але головачі далі за кордоном... Вони залежні самостійники.

— А концепція Галицько-Волинської Держави?

— Живе ще, але тільки завдяки берлінській Уфа-фільмі.

— Цікаво! Їйбо цікаво... А як церковні справи?

— Автокефалія!

— У нії тут нема?

— Автокефалісти зголошувались, але Юр не погодився через целібат і масві богослуження.

Оттак балакаючи пройшли ми великий шмат дороги і опинились в парку.

— Купецький Сад! — пригадав собі я з часів як блукав туди з київлянками.

— Тепер: Сад Земельного Банку! — поправив мій товариш.

— ??

— Завдяки щасливим спекуляціям своєї агенції на Ягайлонській вулиці у Львові, поширив свої бюра аж до Київа і літом урядує в Саду.

— З цього бачу, що богато тут з нашого брата зза Збруча.

— Огого! Де не поглянеш, куди не підеш — галичане, як мухомори по зорі.

— Деж найбільше?

— Звичайно: біля Їх Ясновельможности... (Тут мій товариш встав і відкрив голову).

— Хтож там зі знакомих і на яких посадах?

— Не знаю, про кого вам розказувати. Про старих чи про молодих?

— Розповідайте про молодших, бо про старших я — признаюся — готов не повірити.

Ми сіли на першу стрічну лавочку і галичанин почав:

— Отже питайте!

— Що робить, наприклад ...Залізняк?

— Капеляном Їх Ясновельможности.

— А Гладишовський?

— Шеф дипльоматичного протоколу і інтендант надворної оперетки.

— А Федорців?

— Шеф департаменту для поборювання політичних жовчевих камінів.

— А Целевич?

— Ґенеральний стиліст чорнових гетьманських грамот і універсалів.

— А Паліїв?

— Адютант без приділення.

— А Льоньо Лепкий?

— Ґенеральний конюший і покровитель гетьманської „каштанки“.

— Він все до того зітхав і таки добився вкінці. Богу дякувати... Щож робить Струтинський?

— О, цей найліпше вийшов: є ґувернером гетьманських нащадків.

— Позвіть, а Назарук тут?

— Є! Велика особа! Папським нунцієм при дворі...

му статтю до ювілейного збірника).

Як згадано вже вище, виділ „Січи" вибрав спеціяльний ювилейний комітет, що займається зібранням відповідного матеріялу і виданням скромного ювилейного альманаху. В альманах увійде повна історія т-ва з особливим узглядненням останнього його 20-літнього періоду, цікавіші спомини членів і короткі некрольоґії погиблих у світовій і визвольній війні віденських січовиків, яких є дуже поважне число. Відділ літературно-науковий мусить, думаю, відпасти, бо й ті три части, оскільки будуть сумлінно і з любовю до справи оброблені, дадуть поважну книгу. Позатим ювилейний комітет і виділ т-ва влаштують з кінцем березня святочну академію (по можности 25. березня, в день установчих зборів, по статуту), хочуть розвинути в справі ювилею відповідну інформаційну акцію в австрійській пресі і т. д. Треба надіятися, що загал колишніх віденських січовиків відгукнеться на цей рідкий ювилей свого т-ва не тільки щирим словом у формі споминів, привітів і т. п., а ще й відповідним до своєї спроможности грошевим датком на видання ювилейного збірника в 60-ліття заслуженого, дорогого товариства.

М. РУДНИЦЬКА.

Жінка і політика.

В останніх часах — у звязку з громадськими виборами, які відбулися літом цього року та з огляду на близький речинець виборів до сойму і сенату, зросло серед нашого громадянства зацікавлення жіноцтвом, як політичним чинником. Через політичну рівноправність жінка-виборець звернула на себе відразу живу увагу політичних партій, які бачать тепер у жіноцтві засіб до поширення своїх впливів і тому бажають приєднати його для себе. Довголітня боротьба жіноцтва за політичні права не мала на нашу суспільність такої переконуючої сили, як сам факт признання жінкам виборчого права. Загалом вважали, немов-то жінка не доросла до ширшої політичної діяльности та що признання жінкам політичних прав захитало би основами суспільного ладу, освяченого тисячлітньою традицією. Ще раз найшов своє потвердження відомий вислів Бісмарка: „**Wer keine Stimme hat, der ist politisch tot**" (Хто не має права голосування, цей є політичним трупом), а з жіноцтвом **nolens-volens** рахуються тепер, як із реальною політичною силою.

Одначе коли приглянемося близше відношенню політичних партій і їх діячів до справи участи жіноцтва в політичному житті, то переконаємося, що це відношення не є вдоволяюче. Політичне значіння жіноцтва мірять вони лише цифрою голосів, яку жіноцтво репрезентує і виключно під тим кутом вирішують питання його вартости як політичного чинника, питання незвичайної ваги і далекосяглости. Така поверховна і короткозора оцінка політичної ролі жіноцтва може важко пімститись на нас у майбутньому. Коли кажемо про завдання жіноцтва в політиці, треба нам брати під увагу не лиш скількість жіночих голосів при виборах, але цю велику *потенціяльну* силу, яку уявляє собою сьогодні жіноцтво, а яка завтра переміниться на дійсну, конкретну цінність, якщо жіноцтво стане справді свідомим, творчим громадянським чинником.

Завдання жінки в політиці вяжеться нерозривно з цілим її культурним покликанням, з її місією в житті нації і людства. А ця місія жінки є послідовним наслідком її біольоґічної ролі, як матері і опікунки нового життя. Суть питання лежить ось де: чи віримо в духову силу жіночої природи, в якість своєрідні жін. прикмети і питомі жінці і чи віримо, що жінка завдяки своїй ріжній від мущини психічній структурі зможе внести в людську культуру (отже і в політичне життя) нові цінности, яких не в силі створити мущина? Той, для кого жіночий рух є вислідом природного господарського й духового розвитку суспільности та хто бачить, що цей розвиток із залізною послідовністю вимагає щораз більшого притягнення жінки до політичного життя, цей на таке питання мусить дати притакуючу відповідь.

Коли глянемо на дотеперішню політичну діяльність жіноцтва Зах. Европи і Америки в міських радах, в парляментах і в Лізі Націй, мусимо признати, що ця діяльність обхопила саме ті ділянки, які з природи річи належать до жінки, як матері. Що в давніх часах належало до обсягу хатньої жіночої діяльности, а що із зміною форм продукції перейшло в сферу усуспільненої праці, це стає предметом опіки та охорони модерної жінки в її політичній роботі. Що раніше розвивалося в рамах одної родини, сьогодні прийняло соціяльні форми, перейшло в компетенцію громади та держави. Але щоби держава могла виповнити ті завдання, вона невідклично потребує до них помочі жіноцтва. Боротьба з алькоголізмом і проституцією, справи виховання та соціяльної опіки, організація опіки над дітьми і заборона діточої праці, гиґієна мешкань і засобів поживи, охорона материнства — ось приклади з дотеперішньої політичної діяльности жінок. Те все є справи навіть у найбільш консервативному значінні: „жіночі" і вони залишились цариною жінки, хоча змінилися зовнішні форми суспільного життя. Цю діяльність можна коротко схарактеризувати, як діяльність матері, діяльність у напрямі збереження, скріплення та оздоровлення життя.

Звернім ще увагу на деякі висновки, з тієї основної, материнської ролі жіноцтва в політиці, а які під нинішню пору мають для нас велику вагу та актуальність.

З материнської місії жіноцтва виходить, що вона в своїй громадянській діяльности є чинником перш усього *національним*. Дотеперішня практика показує, що в усіх державах величезна перевага жіночих голосів пала на лісти націоналістичних партій, а лиш малий процент на ліві партії. Завдяки своєму здоровому інстинктові жіноцтво всіх [illegible] є заборолом проти національної апостазії, проти інтернаціоналізму та соціяльного радикалізму. Нема сумніву, що й українське жіноцтво, яке в останніх роках дало стільки доказів свого патріотизму і почуття громадянської відповідальности, не заведе надій при виборах і у величезній більшості віддасть голоси на українські національні лісти.

Жінки вступають до політичного життя із здоровим оптимізмом і молодечим ідеалізмом. Вони стояли досі осторонь політики і тому їхнє око глядить критично на небезпеки політичної деправації. І тому треба надіятися, що вони причиняться до оздоровлення відносин. Поборювання нечесних метод міжпартійної боротьби, злагіднення партійної заїлости і доктринерства — ось найблищі завдання українського жіноцтва в політичному житті. Нема сумніву, що українське жіноцтво увійшовши в політичне життя, колись зрізничкується партійно, — все таки лишиться чинником національним, для якого національний інтерес є вищий ніж партійний. Що ці наші сподівання базуються на фактах, найкращим цього доказом є становище „Краєвого Жіночого Зїзду", що відбувся 24. м. м. В окремій резолюції Зїзд зазначив своє відношення до українського національного бльоку у виборах. „В переконанні, що лише однозгідність усіх українських сил та безумовна національна солідарність може принести українцям побіду у виборах, „Краєвий Жіночий Зїзд" звертається до всіх українських партій з рішучим зазивом, творити один виборчий національний фронт. Зїзд взиває також ціле українське жіноцтво доложити всіх сил до злагодження партійних розлорів серед українського громадянства — з огляду на велику моральну шкоду, яка грозить українському народові через міжпартійну боротьбу в передвиборчій акції, ведену неетичними, крайно демагогічними середниками". Цю резолюцію приняв Зїзд одноголосно, — а треба підкреслити, що між учасницями Зїзду були члени ріжних політичних партій. І хоча цей голос жіноцтва мабуть не найде послуху, бо наше жіноцтво, на жаль, — ще не має такого впливу на політичне життя, щоби з його голосом рахувалися, — все таки він має велике моральне значіння і він дозволяє поробити деякі висновки щодо напряму майбутньої жіночої політичної діяльности, щодо світогляду жінок і тих нових цінностей, які вони вносять у громадянське життя. Коли дозріє свідома, політична воля українського жіноцтва, тоді зможемо сказати за німецьким поетом:

Якби могла ти врешті о, народе,
Жіночих рук пошанувати на поміч!
О, краю мій! Якою ти красою
Заквітнув би багатий сам,
Якби добрячі руки мам
Знялися над тобою!

При запертю стільця, [illegible], болю в боці, браку в плечах, битю серця, мігрені, шумі в ухах, млостях, злім самопочуттю, природна гірка вода *Franciszka Józefa* спричинює видатне випорожнення і заник попередних хоробливих обявів. Богато лікарів припоручує воду **Franciszka Józefa** при лікуванню проти **солітера** з якнайліпшим наслідком.

Л. КОРЕНЕЦЬ.

Реформа шкільництва.

Одною з найважніших проблем, над якої розвязкою працює повоєнна Европа, є реформа шкільництва. В Польщі праця над нею йде від десятьох літ, бо ще в 1917 р. розпочало її краківське „коло" найповажнішої організації учителів „Товариства учителів шкіл середніх і вищих". Згодом занялося нею теж народне учительство, а у відбудованій Польщі взяло її у свої руки міністерство освіти у Варшаві.

Ми не можемо в тій справі стояти на боці, бо наша школа вимагає теж реформи, а зокрема польська реформа для нас, живучих в межах Польщі, не може бути обоятна. Тому бодай коротко тою справою тут займемося.

Учительські польські круги поділилися в справі реформи на два завзято поборюючі себе табори. Один табор, зложений головно з народнього учительства, стоїть на становищі одноцільної школи, зі спільною для всіх горожан семиклясовою всенародньою школою, як підбудівлею середньої, загально образуючої і фахової школи. При тім середня школа має бути обкроєна на пять вищих кляс, бо три нижчі середні мають заступити три вищі народні кляси. Другий табор, хоч теж признає потребу реформи, не годиться на скорочення, а радше є за продовженням гімназійної науки.

Перший табор вказує, що слід піднести рівень образування широких мас та здемократизувати школи, облекшуючи дальше образування сільській дітворі. Станеться це тоді, коли вона зможе коротше поза домом учитися, маючи на селі семиклясову школу, яка заступить її нижчу гімназію. Другий табор бачить в скороченні гімназійної науки загрозу обниження культури, бо не вважає народнього учительства за достаточно підготоване до ведення трьох вищих кляс всенародньої школи на уровені гімназії, а поза тим зогляду на фінанси Поль-

— А Німчук?

— Дозорець гетьманських воєнних могил.

— Прекрасно. Радію, що мої знакомі так високо залізли. Але... але... скажіть мені будь ласка: Я мав у Галичині товариша—Галактіон Чіпка називався. Чи він теж тут десь-будь пристроївся, чи далі вислухує побажань, домагань і докорів від компетентних і некомпетентних людей?!...

— Ну, знаєте, з Чіпкою дуже цікава історія вийшла. Він є тут і займає посаду не дуже таку почесну, але зате легку і мало відповідальну.

— Що робить?

— Взявши під увагу його монархістичні почування і довгий язик, Їх Ясновельможність приділили його до Своєї Особи і до Своєї Канце-

— Ну?

— Як Їх Ясновельможність пишуть якесь письмо, він має стояти з виставленим язиком, щоб було до чого змочити почтовий значок.

— Знаменитий чин! Не має ж він конкурентів?

— Чому ні? З самого Львова вже кільканадцять жінок приїзджало, показували язики — богато довші, але що ж: Їх Ясновельможність не хочуть. Привичка!...

— Бачите: я все казав, що з того Чіпки будуть люди, а мені навіть родина не вірила... А що там робить Михайло Рудницький?

— Директор гетьманського балету і секретар „товариства по боротьбі з чарльстоном".

— А Мудрий?

— Голова „комісії по розкопкам з комуністичної доби".

— То „Діла" вже не редагує?

— Чому ні, але через телефон. Вони ще послугуються телефоном.

— А Мілена Рудницька?...

— Шефиня Департаменту для охорони непорушности супружих звязків...

— Дуже вам дякую за інформації. Справді, незвичайно радий, що почув стільки доброго про земляків. Так кажете всюди на важніших місцях галичани!?

— Еге ж!

— Знаменито. Не дурно нас усі вважають за одинокий державнотворчий елемент. Спасибіг вам, що поінформували мене. Тепер я себе почуваю інакше. Майже зовсім як у себе дома.

— Поживете, то забудете до решти про Галичину. Тут і життя краще і люди привітніші. А галичан незвичайно всі люблять. Правда, богато в цьому напрямку зробив Огієнко і Сальський.

При останніх словах мойого співбесідника, я радісно сплеснув руками.

— Ей господине! Чи не піддурюєте?!...

— Їй бо ні!

— Заждіть, я зараз переконаюся, чи це мені не сниться.

Щипнув себе в околицю коліна і... збудився.

Довго спав я. На дворі сірів ранок зимового дня, першого дня [illegible] в 1928 р.

щі не вірять у скоре здійснення ідеї семиклясової школи по селах.

Цей другий огляд є і для нас у тій справі дуже важний, важніший чим для поляків, бо ми ще менше чим вони можемо надіятися на засновування семиклясових шкіл по наших селах. Тому тота реформа хоч як бажана булаб для нашої в своїй масі сільської нації, бо дала би спромогу нашій сільській молоді вчитися довше дома і то в здоровій сільській атмосфері, моглаб також утруднити нашій дітворі науку ізза браку семиклясових шкіл на місцях.

Отже бачимо, розвязка питання організації шкільництва не представляється так легко. Одначе на тім не кінчаться усі трудноші реформи шкільництва.

Поза тим, **як довго** дитина має вчитися в одній і другій школі, неменше важним, а може й важнішим питанням є: **чого і як вона має вчитися**, себ-то питання програми і методи навчання та загального напрямку виховання.

Школа повинна дати певну суму знання, потрібну для зрозуміння нинішнього світа і його культури. Одначе нинішня наука так на усіх полях знання розрослася, що всею шкільною програмою її обняти не можна, бо інакше дамо молоді дуже поверховне знання і що гірше навчимо її поверховности, а навіть бляги. Тому мусить бути дуже вмілий нетільки **підбір предметів науки, але й матеріялу** з кожного предмету. Мусимо виречися неодного такого, що нам здавалося необхідним в науці, бо треба вчити нових річей, яких давніше не вчили, бо їх ще не знали.

От візьмім історію і літературу. Скільки то нових великих подій, скільки знаменитих письменників вже в XX. ст. прибуло! А здобутки фізики, техніки? Чи можливе є обняти нове, не обкроївши поважно давного?

Але й на тім не кінець. Нинішня молодь, то зовсім інший світ. Вона не подібна до давнішої. Світова війна і її наслідки, переверти державні, суспільні, в штуці, літературі, науці, взагалом в цілім житті людства, сензаційна література, кіна і все інше витворили новий тип дитини, часто зматеріялізованої, нездисциплінованої, без вищих ідеалів, та неохочої до праці. Тому то великою штукою є підійти до неї вміло з так поважною справою як наука. До того кличі „століття дитини" теж зробили своє і не лише мами вимагають від школи, щоби вона забавляючи вчила! Та школа не забавка, тому є нарікання на неї, а часто пересадна її критика. Її радо підхоплює дитина і використовуючи привязання родичів, часто наслідки свого лінивства оправдує переслідуванням учителя. Тому вчити тепер — нелегке діло. Воно вимагає більше як давніше окремої підготовки і великого хисту та знання, особливо душі дитини.

Тимчасом кандидат учительського звання того на університеті не дістає. Педагогія на краєвих університетах була все посмітюхом. Тепер справа трохи краще поставлена, та ще далеко до того, що повинно бути. Все ще професори університету уважають за свій обовязок підготовляти університетську молодь радше до научної, чим педагогічної діяльности. Зрештою вони самі звичайно до того не підготовані. Тому реформа шкільництва не має багато виглядів на успіх, поки не зреформується також способу підготування кандидатів учительського звання вже в часі їх університетських студій.

Це є істотою труднощів реформи загальної натури. Ми маємо свої окремі болячки, бо нам треба подумати ще про те, про що у державних народів сама держава дбає, а саме про національне виховання молоді.

Нам треба виховати молодь характерну, повну почуття особистої і національної чести, що вміє солідно працювати, бож ми мусимо другі народи доганяти на дорові культури і поступу! Ми мусимо дати нашій молоді віру в себе і свій нарід, мусимо зробити її здатною успішно перебиватися через життя а також такою, щоби хотіла і вміла свойому народові викувати кращу будучність. Треба засвоїти їй засаду: „contra spem spero"!

ВЖЕ ВІДКРИТО! **Торгівлю Вин, Ресторацію і КОМНАТИ до СНІДАНЬ**
під „Золотою Грушкою" (давніше Людвіг)
під новою управою і по цілковитій реконструкції льокалю.
Львів, вул. Краківська ч. 7
та поручає П. Т. Публиці вибагливу кухню, як також першорядний буфет. — Ціни дуже приступні.

МИХАЙЛО ОСТРОВЕРХА.

Із записок молодого українця на чужині.

В школах Італії про нас.

По великій війні, по небувалих революційних потрясеннях в Европі, ще більше поширилось оте банальне — видно необхідне — питання: Якої народности? Навіть в Італії, де чужинець звичайне, буденне явище, де більше цікавляться його грошима, як його особою а й тут тепер у роки фашизму стрінетесь із питанням:

— Ви є Russo?
— Ні, українець.
— О це все одно!
— Тоді ви — еспанець.
— Та що ви? Яж італієць!
— О, це все одно!..

І нехай нас не дивують отсі міркування італійця про Україну та про її етнографічну відрубність від Москви чи від Польщі. Перші відомости про чужі краї одержуємо в школі. Італієць, читаючи в школі про наш край, який для нього завсігди є „un paese esotico", находить ось такі в нього ...:

„Початки dello Stato Russo вигинають у IX в. по Хр. В тому час нормани, які прийшли на словянські нив., створили там державу зі столицею в Новгороді, а потім у Київ. Державу названо Russia. При кінці XV в. скинено владу татар і російська могутність будиться. Іванові III. Вел. (1462—1503) вдається з учити всі малі славянські держави в одну єдину державу, Велику Росію. Наслідники Івана III. розширяють російські здобутки і порядкують край політично й війсьово. Найбільше заслужений з усіх Іван IV Грізний (1533—1584) (перший цар Росії *)"

По прочитанні вивченні таких історичних відомостей де татари царі Івани, Новгород, Київ — ті всі дивно химерні люди й події — проходять у якомусь безладному походіпроцесі, — він італієць мусить розуміти, що Russo чи l' Ucraino — „це все одно". Царі Івани, які ніколи не тільки не були царями України, а й не снилось їм годі про це, італійцеві в його шкільній історії подані як безперечні царі delli Grande Russie. Навіть нема коротенького пояснення, що таке Русь а що Росія...

По кожному розділі, в якому говориться про важніші події в тому чи іншому краю, при кінці в замітці відсилається читача, в даному випадку ученика, до якоїсь історичної повісти, в якій головним предметом є історія народу, згаданого в розділі, його звичаї обичаї, його великі люди й герої. І так у цій історії, при згадці про роздори київського князівства, відсилається ученика до повісти... „Огнем та мечем" Г. Сенкевича. Зовсім влишнім булоб розводитись більше про це, бо знаємо, що в цій повісти знайде італієць. А черпаючи відомости про нас із названої повісти, чи зі своїх італійських підручників, де говориться тільки про Stato Russo, — він мусить губитися в невности щодо нашого національного обличчя.

По докладному змалюванні постаті Петра І. Вел., в замітці по цьому розділі читаєте:

„Епізод північної війни богато разів став мотивом для поетів і письменників кількох народів, а саме мотив про Мазепу — гетьмана козаків, князя варвара, підданого Петра І., який, підюджений шведами, зважився підняти бунт проти свого володаря..."

Петро І. прийшов і загарбав наш високо культурний край саме на те, щоби свою варварську, дику Росію привернути хоч трохи на шлях культури, щоб через Україну зблизитись до Европи, до Заходу. Та про це не тільки ніякої згадки немa, але навпаки: прийшов знищити, зломити збунтованого варвара Мазепу. Навіть як узяти під увагу, що слово „barbaro" в італійській мові має два значіння — варвар і тиран, то ні одно ні друге зовсім тут непригоже й ужити цього слова в даному разі ніяк не можна.

Цими короткими замітками зовсім не маю ні на думці, ні на меті рятувати честь і славу Рідного Краю та народу. Це зрештою для одиниці й неможливе до переведення. Способи такої боротьби пропаганди проминули, майже не істнують тут нині для поневоленого народу. А подаю це тільки мимоходом, щоб наші люди знали, як учать про нас у школах Італії. Вірю, що наш нарід, розріст його творчих сил, й го поступ — своєю еволюційною силою, своїми культурними надбаннями знівечить такі й інші, похожі їм „відомости" про нас, живцем перенесені на італійський грунт з історії „єдиної неделимої Росії".

Тільки таку історію мав на думці Бальзак, пишучи в одному з творів Людської Комедії, що історія писана — це брехня. З джерел тої історії брехні черпані дані про нас для шкіл Італії, а мабуть і для шкіл усіх інших держав світу

Мілано, 1927.

* Corrado Barbagallo: Manuale di storia antica, medioevale e moderna per gl'Istituti Tecnici, volume I III. видання в 1920, 1920 і 1921 рр.

Д-Р АНДРІЙ ЛАСТОВЕЦЬКИЙ

Розвій і нинішній стан атомічної теорії.

Виразні перші натяки про вічні і незчислені атоми, з яких складається світ, маємо вже у старинного індійського мудрця **Канади**, автора фільософічно-природничої системи з першої половини першого тисячеліття перед Христом, однак дійсними основниками атомістичної теорії слід уважати греків **Левкіппа** (ур. коло 400-ого р. пер. Хр.) і **Демокрита** з Абдери (ур. к. 460 ого р. пер. Хр.) По їхній теорії атоми це незмінні, неподільні, якісно однакові, а лиш величиною і формою різні частинки матерії. Предмети, що їх спостерігаємо, повстають наслідком злуки або розлуки тих частинок, які є заосмотрені в гачики, щоб мають держатися других частинок.

Ревним прихильником цеї теорії був тож **Епікур** (341—271 пер. Хр.), який змодифікував науку Демокрита настільки, що був цього переконання, що атоми лучаться згл. розлучуються цілком **випадково**, а не наслідком механічної **конечности**, як приймав Демокрит. Одушевлений виразовець епікурейської фільософії, відомий римський поет **Тит Люкрецій Кар** (95—54 пер. Хр.) звеличав атомістичну фізику в великій поемі De rerum natura

Ці погляди на атомістичну теорію утримались майже без змін через ціле середновіччя аж до часів великого **англійського** математика Ісаака **Нютона** (1643—1727) мимо деяких незначних модифікацій француза Пера **Гассенді** (1592—1655) та англійського хеміка Роберта **Бойля** (1627—1691), котрий приймав, що всі атоми (він назвав їх **корпускулями**) є з тої самої матерії, але ріжняться від себе величиною, формою і рухом. По є з тої самої праматерії, але ріжняться від пали остаточно гачики атомів старинних.

Англієць Джон **Дальтон** (1766—1844) підійшов до атомістичної теорії зі становища хеміка. На його думку кожний хемічний первень зложений з однакових, незмінних атомів, що мають постійний тягар. Через злуку атомів ріжних первнів повстають хемічні злуки. Атоми Дальтона є **поєдинчими** і тому **неподільними** творами.

Відколи Дж. Дж. **Томсон**, будучи ще професором експериментальної фізики в Кембрідж, дослідив докладніше електричні розрядження в сильно розріджених газах, приймається, що атоми, які беруть участь в цих розрядженнях, мусять мати електричні наряди. Тим самим вони перестають бути поєдинчими, простими творами, як це твердив Дальтон, а стають **зложеними**. А саме вони мусять тепер складатись з чогось, що репрезентує їх масу та з чогось, що вможливлює їм посідання електричного наряду. Репрезентантом маси є отже **ядро** атому, другим складником атому є **електрони**, себто, по думці Германа ф. **Гальмгольца** (1881), елементарні складники електричности. Тому, що наряд електронів є відємний, ядро атому мусить мати додатний наряд, якщо атом має находитися в невтральнім, нормальнім стані (в цім стані атоми є майже завсіди, а вимок заходить н. пр. при згаданім електричнім розрядженні в розріджених газах), і то має мати стільки саме додатних одиниць, скільки є в атомі електронів. Від Дж. Дж. Томсона походить також спеціяльний модель атому, який однак не прийнявся.

Докладніше спинився над питанням, як виглядає атом, англійський фізик Е. **Ретерфорд**. Він подав слідуючий модель атому: довкола нарядженого додатною електричністю ядра, що репрезентує масу атому і грає велику ролю при радіоактивних переміщах, кружляють (електрично) відємно наряджені електрони, що беруть участь у фізикальних і хемічних процесах. Цей модель названо **планетним** моделем атому. Електрони кружляють тут немов планети довкола сонця, що в нашім випадку є ядром атому.

Данський фізик Нільс **Бор** доповнив (1913) цей модель Ретерфорда теорією квантів енергії Плянка.*) Однак теорія Бора не вдоволює в двох місцях, з яких і почалася відтак революція. А саме Бор приймає всупереч електромагнетній теорії, що кружляючий електрон не може висилати вільних промінів. (Знаємо, що дрогаюча струна висилає в простір звукові хвилі; так само електрон, кружляючи довкола ядра, повинен відповідно законам електромагнетизму висилати енергію в формі промінів). Лише підчас скоку електрону з одної еліпси на другу, положену ближче ядра, відбувається проміновання, а саме електрон висилає світло. З другої сторони т. зв. **кореспонденційний** принцип Бора вимагає, щоб еліпси, по котрих кружляють електрони, рішали про вислане світло, а саме чи воно має бути червоне чи синє, іншими словами, цей принцип вимагає, щоби ці еліпси впливали на події, яких вони цілком не спричинюють.

Нинішні теорії відкидують атомовий модель Бора як фікцію, що веде до правдивих результатів, але не відповідає фізикальній дійсности.

Перший удар Боровому моделеві завдав (1925) Вернер **Гайзенберг**, нині професор теоретичної фізики в **Ляйпцигу**. Його співробітниками були німецькі вчені **Борн і Йордан**. Гайзенберг зрезигнував цілковито з установлення атомового моделю, а сформулував при помочі рахунку т. зв. матрицями закони цілого механізму проміновання, виминаючи труднощі, на які наткнула теорія Бора.

Ще дальше від Гайзенберга пішов (1925/26) професор теоретичної фізики на університеті в Цюріху, нині наслідник Плянка на катедрі теоретичної фізики в Берліні, творець т. зв. **хвилястої механіки**, Ервін **Шредінгер**. Крім законів

*) Теорія атому Бора була вже досить широко обговорювана в „Ділі", тому її тут обминаємо на сьогодні.

проміювання подає він новий модель атому. Електрон перестає бути в цім моделі малою електричною кулею, за яку його досі вважали. Зате відємний електричний нарід є розміщений не так, як досі, по електронам, але тягло в цілім просторі довкола додатно нарядженого ядра. Отже атом, на думку Шредінгера, не є планетною системою, а лиш **додатно нарядженим ядром, що його окружає дрогаюча „хмара" відємної електричности.** А саме відємний нарід відбуває дрогання, і то т. зв. стоячі дрогання (з узлами і межиуглами). Звичайно, що побіч основних дрогань відємного наряду можливі і горішні дрогання (основними дроганнями називаємо дрогання наряду як цілости, горішними, дрогання частинок наряду). І ці основні і горішні дрогання разом дають нам електричний стан даного простору. А тому, що тут мова про хвилі, то може наступити і явище інтерференції, себто наверствування хвиль. Отже такі хвилі, вдираючись одна в другу, можуть собе взаїмно скріплювати або і знищити. Там, де такі хвилі собе знищать, зникає електрична густота. Якщо в даній системі дуже багато горішних „хвиль", можна довести в наслідок інтерференції до знищення електричної густоти в цілім просторі з виїмком одного одинокого місця, де хвилі скріпляються і де знаходиться т. зв. „коробка енергії", яка однак не спочиває, а кружляє по еліпсі. І ця „коробка енергії" не є нічим іншим, як тільки електроном Нільса Бора.

Представивши цю найновішу теорію атому, бачимо, що теорія Бора є лиш одним спеціяльним випадком загальнішої теорії Шредінгера. Іншими словами: наука про атоми поступила знов кількома великими кроками вперед тому, що завданням науки є між іншим виясненя фактів і законів, що мають місце згл. панують в даній науковій области. А пояснення тих фактів і законів відбувається в цей спосіб, що спеціяльні факти і закони підтягається під загальніші. І це саме сталось в нашім випадку.

Львів, в грудні 1927.

Шматки з гами й його стилю.

Навіщо журналістові переживати те, що він пише, коли воно на другий день і так переживається?

—o—

Читач домагається від часопису вічно старої річи: чого нового.

—o—

Часопис це святиня, якої жерці служать тільки єдиному богові: правді. Та що робити, коли правда мусить служити всім богам, що мають вплив на часопис?!

—o—

Журналіст — єдиний член суспільности, якому не вільно промовчати чужої смерти, хоч би який він був зворушений.

—o—

Найдорожчий часопис це той, який читач дістає за дурно. Тоді він платить за нього ціною пошани для друкованого слова і для себе.

—o—

Три рядки поширюють до трьох шпальт ті дописувачі, що хотять поширити світогляд читача. Три шпальти звужують до трьох рядків ті, що хотять поширити світогляд власний.

—o—

Часопис — це результат ватаги між правдою й інтересом. Доказом цього його читачі, які ватаються тільки між двома сумнівами: „Чи це правда"? і „Який вони можуть мати у цьому інтерес?!"

—o—

Існують два роди щасливих часописів: один, якого єдиним інтересом є правда і другий, якого єдиною правдою є інтерес.

—o—

Найсмішніше виглядають пера — непоправні.

—o—

Одною дурною статтею легше відняти собі сто розумних читачів, ніж стома розумними придбати одного, хотби й дурного передплатника.

—o—

Найважнішим місцем у часописі є те, яке виявляється бути найпорожнішим: оголошення місця, що його ніхто не займає.

—o—

Журналіст може дати приємности своїх читачів робити з мухи вола, але не з той, що сідає кому на ніс.

—o—

Добра стаття для читача має вартість доброї жінки для чоловіка: таке певне, просто і з усміхом, чого вона.

Миг. Гавчинський

І. СВЕНЦІЦЬКИЙ.

Національний Музей у 1927 р.

4. Тіснота Музею та потреби його розбудови.

Досвід дуже успішний з морального боку, але гіркий з матеріяльного, бо тіснота **примішення і переладовання стін і вітрин** не дала змоги розгорнути цих виставів до належного розміру, та промовити ними прозоро і ще більше інтересно до розуміння видців. Збірним відвідувачам давано пояснення, але невеликі виставові салі дозволяли тільки невеликій частині відвідувачів користати з них. На цих виставах виявився і великий брак сталого музейного персоналу, бо иноді доводилося трьом співробітникам обслугувати без перерви протягом 2—4 годин групи по 200—300 осіб, що при тісноті будинку було незвичайно важко.

Найбільше дошкульною є тіснота протягом зимового півріччя, коли якраз звичайно належалоб — найбільше технічної роботи виконати. І так у кімнаті на 200 метрів² доводилося працювати вісьмом особам по ріжним напрямкам музейного діловодства — адміністрації, приросту, опису, систематики, зарисовки, консервації та обслуги наукових працівників. З уваги на те, чим далі тим більше виринає **необхідність поширення площі,** адміністративно-технічної праці музейного персоналу, щоби вона була як найбільше інтенсивною і вдільною.

Усему тому можна би зарадити тільки будовою великої галі на яких 1000 метрів² площини, чого можна би діпнити готівкою яких 4000 долярів. Музей, на жаль, не має такої готівки. Супроти цього доводиться лишній раз звернути на це увагу українського громадянства і піддати йому під увагу тяжкий стан тісноти примішення його одинокої музейної установи, в якій є зібрані безмірні багацтва культурно-національного життя України з давноминулих віків і з найновішого часу. Без змоги трівало й величаво засвідчити ними почесне місце України в ділянці досягнень усього культурного світу, зібрані багацтва не виконують наложеного в них завдання.

Чужинці і свої, що посвячували оглядові збірок Музею більше уваги, як напр. зїзд словянських етнографів і географів, представник Ліги Націй, представник канадійської преси, Полпред СССР із Варшави, голова Державдату України, представник Головнауки з Харкова, гр. кат. Епископат і дехто з місцевих прихильників музеольогії, стверджували особисто доконечність розбудови Музею і його научно-дослідчої праці. Для здійснення цего потрібна загальна увага, загальне розуміння справи і загальна поміч до висоти вище поставленої суми. Постійна опіка музеєм з боку громадянства обильними вкладами грошевими і в предметах, поможе певно побороти всі труднощі розбудови музею і перевести її для спільного добра.

5. Зріст музейного майна.

На доказ того, що Управа музею має право говорити про те, нехай буде кілька цифр з приросту. Музей набув 50 ікон XVI. в. великої ваги для наших дослідів; але вони можуть стати предметом любування широких кругів нації і світу тільки тоді, коли їх можна буде відчистити і примістити належно. — Архів збогатився більше як на 1000 актів міщанського життя XVII—XVIII вв., а їх треба колись, комусь і десь належно прочистити, впорядкувати, вивчити, описати і дати можність дослідникам їх використовувати. — Відділ новітнього мистецтва збільшився на кілька творів: Бойчука, Заставного, Коверка, Костирка, Лісового, Меґіка, Харкова, що потребують 10 метрів² вільної стіни. — Бібліотека музейна збагатилося на 700 книжок і видань по історії мистецтва, книгознавства і звязаних з ними ділянок. На їх примішення треба яких 25 метрів полиць, 40 метрів висоти. Усе те просить місця, догляду, обстанови — а про це треба комусь подумати і на щось рішитися.

Ось протягом півсотні оглядала і впорядкувала д-р Марія Фуртак Деркачева переписку Павлика 1870—1914 рр. Є в цій переписці велика сила безцінного матеріялу по історії нашого суспільного життя і літературної творчости, є дорогоцінне листування Франка і Лесі Українки, є деякі нитки українського і російського революційного руху до 1907 р., та до того великий ще не розібраний архів. Усе те займе велику шафу. До того музей має перейняти бібліотеку й архів покійного Олександра Барвінського й Івана Пулюя. Для всіх отсих архівів доконечно потрібна й обстанова і невелика саля з портретами діячів і звязчих з ними осіб. І все те мусить бути, і певно буде захоковне, тільки дуже бажаним булоб, щоби якнайскорше.

6. Субсідії для музею.

Колиб ідея заснування і розбудови Національного Музею Галицької України була виявом тільки одного свзотизму почувань і міркувань його Основника, то певно, що публична розмова про це булаб зовсім зайвою. Але заснування і вивосаження музею було виявом як найглибшого і найширшого розуміння потреб культурно-національного життя Західної України. Засвідчив це великий розвиток музею, що був природним вислідом загально-громадського піклування музеєм з боку всієї України, чому найкращим доказом є рік-річні допомоги йому як вкладом предметів і їх готівкою.

У 1927 р. грошеві допомоги дійшли до висоти 302 долярів і 2543.20 зол. На це склали дари: Спілки „Діло" 100 дол., „Обеднання" і „Українського Народного Союзу" у Філядельфії по 50 дол., „Провидіння" у Філядельфії 46 дол., о. Льва Чапельського 12 дол., а по 10 дол. проф. К. Студинського, К. Лисюка з Ню-Йорку, Епископа Будки з Вінніпегу і д-ра Т. Жолнірчука з Бродів, п. Мих. Зазуляка 2 дол. В золотих вплинуло до каси — від Департаменту Штуки Мін. Освіти на закупно творів штуки і від Магістрату м. Львова по 1000 зол., від Воєвідського Консерваторського Уряду у Львові на обїзди в справах консервації старинних церков 200, Пов. Т-ва Кредитового у Тернополі і Польського Т-ва Історичного у Львові (на видання) по 100, від президента В. Лешкевича і Гр. Курдидика з Вінніпегу по 50 зол., решта дрібними вплатами. Такуж саму піддержку музейним цілям виявили всі покупці музейних видань на суму 5280 зол., і комісанти на суму 1972 зол., що разом дало Управі музею змогу вложити у видання 7646 зол.

7. Наукові звязки музею з чужинними установами.

Успішний розвиток музею вкладає на його Управу обовязок живої участи в справах наукових України і Европи. І так Управа Музею взяла участь у зїзді словянських етнографів і географів зголошеною доповіддю підписаного про: „Людовий первісток в українській іконописі XV—XVIII. вв.", що входить складовою частиною до йогож праці про „Іконопись XV—XVI. вв. Галицької України". — Також у зїзді істориків східньої Европи у Варшаві директор музею взяв чинну участь у дискусії над проєктом польської енциклопедії словянознавства, предкладаючи етнічний принцип розподілу і опрацювання поодиноких тем. — Як представник Наук. Тов. і Нац. Музею директор музею взяв участь у нараді Польської Комісії міжнародного звязку умової співпраці в справі всесвітнього конгресу людового мистецтва в Празі у жовтні 1928 р., предкладаючи етнічний принцип представництва у загальному конгресовому комітетові Польщі. Хоча це предложення було підтримане тільки меншиною комісії і було приводом до невиного невідповідного виступу решти виключно польського організаційного характеру конгресового комітету в Варшаві, то всетаки через місцевий львівський комітет осягнено одно місце для представника українського народу в головному Комітеті у Варшаві і з уваги на те зголошено підписаним на конгрес доповідь про: „Головні напрямні поділу українського людового мистецтва", яка малаб бути відповідно ілюстрована рисунками і знимками.

На жаль через невидання на час пашпорту в Сербію не довелося директорові музею бути на зїзді візантологів у Белграді з доповіддю про: „Західно українську іконопись XV—XVI. вв. і її місце у візанто-словянській іконописі". Зато на замовлення І. Е. Грабаря вислано статтю про: „Древне галицько-украинське искусство" для ужитку „Большой Советской Енциклопедии".

Участь директора музею у „Позавідрежній Конференції" в Харкові дала йому змогу дати три доповіді про галицьку іконопись у Київі в Історичній секції У. А. Н. і в Москві перед найкращими знавцями іконописної справи в „Государственных Реставрационных Мастерских".

8. Справа звороту вивезених з музею російською владою матеріялів і звязки з науковими установами України.

Сьогорічна поїздка в СССР причинилася значно не тільки до сильнішого звязку з книжним ринком, на якому удалося набути чимало цінних давніх і новіших видань по історії і теорії мистецтва, але й до остаточного **вияснення справи** повороту до Нац. Музею частини його архіву, вивезеного російськими жандармами з музею і митрополичого дому 1914/15 рр. В цьому архіві є документи по історії галицького церковно-народнього життя за XV—XIX вв., важні і потрібні постійно в музейній дослідчій праці. Полпред СССР у Польщі Войков поставився був зовсім прихильно до остаточного вирішення цеї справи, але через передчасну його смерть не можна було початої справи закінчити. З уваги на те з нагоди побуту Полпреда СССР у Польщі Д. В. Богомолова у Львові — директор музею представив йому обширно усю справу поновно на письмі і устно, на що одержав обітницю, що Полпредство доложить усіх старань, щоби полагодити справу повороту цего архіву до Нац. Музею в можливо найкоротшому часі.

Другою дуже важною справою було **навязання живіщих зносин з книжним ринком СССР і України,** а саме через скору й легку доставу набутих для музею книжок, вивіз яких є доволі складним із СССР. Тут велику поміч дало „Всесоюзное Общество культурной связи с заграницей у Москві (ВОКС) і БЮК (бюро по пересылке книг) Рос. Академии Наук у Ленинграді. Видавництво УАН у Київі пособляло рівнож Нац. Музеєві в цій справі.

Зате питання про вільне від мита постачання музейних наукових видань для потреб наукових установ і робітників України і СССР, було тільки обговорене як з представниками ГоловНауки і Держвидаву у Харкові й у Львові так і з самим Полпредом. Остаточно виясинлася можливість офіціяльної пересилки через представника ВОКС-а у Варшаві деякої дрібки музейних видань, бо справа мита від позасоюзних книжок мусить бути вирішена самою владою СССР. Для належного наладнання животворної виміни думок наукових робітників України, для вирівнання методів і підходів у дослідові поодиноких питань, для економії самої наукової праці і поглиблення загальної освіти потрібно встановити як найбільшу свободу обороту наукової книжки і як найбільше її поширення. Про це співробітники Нац. Музею висказалися і в привітах на ювилею — століття видання українських народніх пісень, і 50-ліття „Общества древней письменности и искусства" в Ленинграді, і 50-ліття наукової праці академіка Д. Багалія. Прихильне вирішення цего питання буде підставою нового наукового життя не тільки України як такої, але й більшої плодючости цілого ряду наукових робітників Галицької Землі. Досі вони ведуть животіння могли зі своєї наукової праці, на яку в самій Західній Україні відсоток попиту мусить бути тільки незначною частиною загально-українського видавничого запотребування і попиту на книжковому ринкові.

9. Організація місцевих музеїв.

Із розвитком Нац. Музею вяжеться ще питання організації місцевих музеїв. Думають про те представники Народнього Дому в Коломиї, фундації покійного о. Кобринського в Мишині і Кружок „Рідної Школи" в Яворові, що організував свою показну книгозбірню. Положено теж деякі підстави під музеї церковної старовини і в духовному семинарі в Перемишлі. Управа Нац. Музею дуже радо витає всі отсі починання і бажає їм як найбільшого розвитку і розквіту. Але на основі досвіду вважає за одиноко правильний шлях до успіху в цій справі — стале певно означене і приготоване під

БЛІДНИЦЮ недокровність усуває, ділає змінююче, віджимлююче, побуджує апетит, неоцінений середник для реконвалесцентів

Ф-ра Криштофорского, вино хіново-залізне на еспанській малаґі. До набуття у всіх аптиках і дроґеріях. Ціна за фл. 4·25 зол., пів 2·40. У власнім інтересі жадати виразно М-ра Криштофорского вино хіново-залізне. Laboratorium chem.-farm. **Mr. M. Krzysztoforski Tarnów** 167

збірки приміщення; ясно означений план збирання і заздалегідь добре обдуману обстанову для зберігання; а все те в руках і під доглядом доброго організатора музейної справи. Тулитися часово в позіркому, переноситися з одного місця на друге, збирати все без ясно наміченої цілі, блукати в пітьмах музейницького хаосу і постійного хитання напрямку — все те може вбити і найбагатший музей, і найкращі наміри, і найбільшу енергію.

Директора Національного Музею запитували і в справі „Краївого (реґіонального) музею" Покуття. Представник міністерства із Варшави видвигав Коломию, підписаний був за Станиславів, як за сильніший культурний осередок і краще зв'язаний зі Львовом і Стриєм. Сьогодні ця справа мабуть на дальшому плані, але для української громади Станиславова і Стрия вона повинна бути на дальше дуже близько, щоби увінчатися засновком необхідного в нашому життю огнища і представництва культурно-національного життя півдня Західної України.

26—31 грудня 1927.

Свята О. Кобилянської.

Ольга Кобилянська в Коломиї і ювилейний обхід у її честь.

З довгої низки свят, які в останніх часах відбулися на Галицькій Землі в честь Ольги Кобилянської з нагоди 40-літних роковин її літературної творчости, перше місце займає без сумніву свято, влаштоване дня 2. н. м. в Коломиї. Було це одиноке свято, на яке прибула особисто Достойна Ювилятка, перейшовши перший раз після війни румунський кордон. Устроєнням свята займався місцевий комітет, якого душею була редакторка О. Кисілевська. Вона витала велику письменницю вступним словом, після якого слідував довгий ряд привітів, що їх складали присутні на святі делегати різних центральних і місцевих установ. Іменем громадянства Коломийщини витав Ювилятку д-р А. Чайковський, іменем Союзу Українок у Львові М. Рудницька, іменем львівських культурних установ д-р І. Раковський. Вичислити всі устні привіти, а також привітні письма і телеграми, які напливли до Коломиї від всяких організацій і поодиноких визначних громадян — переходить межі цеї короткої нотатки. Найкращіше зустріла саля (виповнена по береги всіми шарами суспільности) делеґацію селянок, — їх щирі привіти і скромні дари (вишивані рушники та зелені вінки) були найміліші серцю Ювилятки. В часі свята вручив Достойній Ювилятці д-р І. Раковський претарний срібний вінець від львівських культурних установ. Крім того дістала Ювилятка кілька мистецьких адрес, а в тім і від Союзу українських письменників і журналістів. Незвичайно симпатичне враження робили також привіти наймолодшого жіночого покоління, а саме пластунок. Загалом ціле свято було не лиш виеловом пошани і вдячности з боку галицького громадянства для Письменниці, але рівночасно було воно також святом галицького жіноцтва і переглядом його сил: більшість привітів устних і письменних була від жіночих організацій. Добірна і різнородна вокальна програма, якої виконання стояло на мистецькій висоті, доповнювало святочний вечір. Другою частиною обходу був комерс, на якому виголошено ряд тоастів і промов на актуальні теми (промовляли пп. Барановська, о. Русин, Бlажкевичева, Кисілевська, Николишин, Гузарева, Чайковський і Рудницька).

Учасник.

Хроніка святкування ювилею Ольги Кобилянської українськими установами в Чехословаччині.

(З кол наших празьких читачів.)

Прага, 31. XII. 1927.

Щоби не лишало в непамяти святкування ювилею письменниці українською еміґрацією в Чехословаччині, дозволяю собі подати перегляд свят, улаштованих у честь О. Кобилянської тутешніми українськими установами.

Низку тих свят відкрила Академія, влаштована **Українським Педагогічним Інститутом** для 26. листопада. На Академію зложилися: виклад проф. В. Сімовича про розвиток української національної думки на Буковині до Кобилянської, виклад проф. Л. Білецького про ґенезу творчости письменниці, відчит студ-ки Цимбалістівної: „Критики літературної творчости Кобилянської" та відчитання деяких творів письменниці студ-кою Музичного Інституту п. Нагірною.

Тогож дня увечері відбулося в честь ювилятки свято, устроєне українським **Радикально - Демократичним Клюбом.** Свято відкрив промовою проф. унів. О. Лотоцький; ректор Педаг. Інституту проф. Сімович подав характеристику літературної творчости К-ої, проф. унів. Ст. Смаль-Стоцький дав виклад на тему „Землі"; артистка давнього українського театру Садовського Іванова віддекламувала вірші О. Олеся і О. Стефановича, зложені в честь письменниці; студ. Української Господарської Академії Маланюк мав відчит на тему: „Жінка в творах К-ої"; студенти Педаг. Інституту Підгірний і Сарновичівна відчитали вибрані твори письменниці.

Дня 27. листопада відбулася святочна Академія, влаштована в честь ювилятки **Ювилейним Комітетом в Подебрадах.** Академію відкрив доцент Української Господарської Академії І. Бочковський, після чого проф. В. Сімович дав виклад на тему „Життя й літературна діяльність О. Кобилянської".

Увечері тогож дня відбувся в Подебрадах концерт в честь ювилятки, якого програму виповнили: виступ доцента празького Українського Педаг. Інституту Н. Нижанківського з грою на фортепяні, далі хор, який під управою доцента тогож Інституту пані Щуровської відспівав низку буковинсько-українських народніх пісень, врешті гра на бандурі.

Того самого дня влаштував у честь ювилятки святочну Академію празький **Український Соціольоґічний Інститут.** У програму свята увійшли: виклад голови Інституту М. Шаповала про Кобилянську як співця майбутньої людини та виклад проф. Педаг. Інституту Л. Білецького про літературну діяльність Кобилянської. Слідували привіти, м. ін. від Українського Робітничого Університету.

Дня 11. грудня святкували ювилей письменниці студенти **Гірничої Академії в Пшібрамі** Академією, на якій проф. В. Сімович дав виклад про літературну діяльність Кобилянської, з поглядом на культурний розвиток українства на Буковині. Дальшу частину програми виповнили: декламація студ. Телятинського і гра на мандоліні та ґітарі, виконана студентами югославянами.

Дня 15. грудня шанував ювилятку **Український Академічний Комітет** у Празі на засіданні, на якім голова Комітету проф. О. Колесса подав нарис літературної діяльности письменниці.

РОЗПРАВА ЗА ВБИВСТВО СОБІНСЬКОГО.

Львів, 6. січня 1928.

Дня 24. січня 1928 зачнеться у Львові розправа проти 17 українців, обвинувачених за держ. зраду і шпіонажу; два з них, Атаманчук і Вербицький, обвинувачені у вбивстві куратора Собінського. Розправа потреває з 4 тижні і буде явна. Родину Собінського заступатиме д-р мед. Ант. Новак-Пшигодзький. До розправи вильосовано вже присяжних суддів.

ВІДОЗВА БЛЬОКУ НАЦ. МЕНШОСТЕЙ.

Варшава, 5. січня 1928.

Відозва бльоку нац. меншостей до українських виборців буде оголошена в неділю.

ДІЄТИ ДЛЯ ЧЛЕНІВ ВИБ. КОМІСІЙ.

Варшава, 5. січня 1928.

Мініство внутр. справ приготовляє розпорядок про дієти і кошти переїзду для членів окр. виборчих комісій.

ПОЛЬЩА ЗАТЯГНЕ ПОЗИЧКУ.

Варшава, 5. січня 1928.

Мін. Чехович конферуватиме з Довеном у справі закордонної позички. Уряд хоче затягнути значну позичку для самоврядних інвестиційних цілей.

БІЛЬШОВИКИ ВВІЙШЛИ НА РУМ. ТЕРИТОРІЮ.

Букарешт, 5. січня 1928.

Більшовицький відділ увійшов на румунську територію й обсадив пограничні місцевости Гравіца і Путінце й ограбив мешканців. Після перестрілки з рум. жандармерією більшовики вернулися на більшовицьку територію.

КОНТРАБАНДА ЗБРОЇ ДО МАДЯРЩИНИ.

Льондон, 5. січня 1928.

Справоздавець „Дейлі Тел." подає, що держави малої антанти предложать Раді Ліґи Націй, щоби почала слідство в справі перепачкування зброї в Ст. Готард. Коли Рада Л. Н. згодиться на те, то уконституується окрема комісія з англійським генералом як предсідником.

Театри.

„Кооп. Український Театр під дирекцією п. Стадника (вул. Шашкевича".

7-го год. 3. попол. і 7·30 веч. „Вифлеємська Ніч".

8-го год. 3. попол. „Маруся Богуславка", год. 7·30 веч. „Кльо-кльо".

9-го, год. 7·30 веч. „Княжна чардаша".

Міський великий театр:

6-го, год. 3·30 попол. „Весілля", год. 7·30 веч. „Паґаніні".

7-го, год. 3.30 попол. „Весілля", год. 7·30 веч. „Голем" (премієра).

Міський „Театр Новин":

6-го, год. 3·30 попол. „Доріна", год. 7·30 веч. „Незвичайний сеанс"

7-го „Хай мене чорти...".

Кіна.

„Аполльо": „Касанова".

„Лев": „Касанова".

„Палас": „Королева півсвітка".

„Фатаморґана": „Морська потвора".

Біржа.

Гроші.

Долляр 8·87·00—8·88·00, канадійський доляр 8·83·50—8·84·00, корони чеські 0·26·25—0·26·50, австрійський шілінґ 1·26·25—1·26·00, рум. лея 0·05·33—0·05·6 , французький франк 0·35·00—0·35·50, швайцарський франк 1·71·50—1·72·25, англійський фунт 43·40—43·70, німецька марка 2.11·95, данціґський ґульден 1·7·99, червінець 30·20—31·00.

Золото: 20 кор. 36·40—36·70, 20 франків 34·15—34·40, 20 марок нім. 42·40—42·70, 10 рублів рос. 46·80—47·20.

Срібло: кор. австр. 0·70·00—0·71·00, 5 кор. австр. 3·00—3·50, фльорен австр. 1·80—1·85, рублі рос. 3·00—3·10, копійки за рубель 1·50—1·55.

Збіже.

Пшениця двірська 46·75—47·75, пшениця селян. 44·75—45·75, жито 37·50—38·50, ячмінь бровар. 38·00—39·00, ячмінь на мливо 33·50—34·50, ячмінь пастівний 30·00—31·00, овес 31·00—32·00, кукурудза румунська 33·75—34·75, бараболі рафіновані 5·50—6·00, фасоля біла 40—50, фасоля кольорова 40·00—45·00, горох пізвікторія 55—60, горох полевий 40—50, бобик 33·00—34·00, сіно 7·50—8·50, солома 4·25—4·75, гречка 35·75—36·25, льон 68·00—71·00, ріпак озимий 68·00—71·00, мука пшенична 40-проц. 83·00—84·00, мука пшенична 50-проц. 75·50—76·00, мука житня 65-проц. 59·00, трисік кукурудза 49—50, мука кукур. 34·00—35·00, отруби житні 24·75—25·25, отруби пшеничні 24·75—25·75, крупи гречані 71·00—73·00, пшоно 71·25—75·25, крупи ячмінні 56—57·50, конюшина червона 230—260, мак синій 100—110, мак сивий 85—100, мішки ютові, нові 1·70—1·80, мішки уживані 1·50—1·60.

Хвальним Дирекціям:
Народної Торговлі
Центро-Союза
Повітових Союзів
Кооперативам
і всім відборцям і консументам бажає цею дорогою „Веселих Свят" та всего найкращого з Новим Роком.
Фабрика хем. виробів
О. ЛЕВИЦЬКА і Ска — Львів.

Різдво у Вифлеємі.

Мало хто з нас уявляє собі нинішний Вифлеєм саме в ту ніч, коли святкує спомини його божеської святої ночі. У Святій Землі Святий вечір має зовсім інший вигляд як скрізь поза нею. Там це не є родинне свято з святочною ялинкою, стогом прибраним до вечері і з щедрими дарунками.

У церкві Народин Христа, місці, де родився Христос відправляють у Вифлеємі три різні богослуження три різні обряди: римо-католики, православні та вірмени. Кождий обряд в іншій день, відтак їх обчисляють свого календаря, що визначує день Народин Христа. Римо-католики Різдво святкують 24-го грудня. Зараз пополудні патріярх із своєю дружиною їде із Єрусалиму у Вифлеєм. Нині їде туди — як колись — не на ослі, а автом. В автах усі інші духовні. По боках охоронна сторожа поліції, в параді. У Вифлеємі зустрічають їх усі дзвони. Населення в шпалірах приглядається ґльорії.

Північне богослуження відправляють не в самій Церкві Народин Христа, а поруч у церкві Францішканів. Богослуження кінчиться 2 г. у ночі. Тоді обносять довкола церкви восkову подобу дитяти Христа і владуть її в мармурових яслах, на тому місці, де колись мали стояти дійсні ясла вбогої хатини.

Церков Народин Христа є почвурною будівлею, яку окружають мури трьох манастирів: латинського, грецького та вірменського. Церков подобає на твердиню. Вона побудована в 330 р. Константином над т. зв. печерою, де родився Христос. Її перебудовували стільки разів, що навряд, чи лишився який камінь із первісних підвалин. Крім цього війни нищили її чимало разів. Нині весь комплекс будинків приналежних до неї поділений на три обряди. Такожготи та якобіти мають свій вівтар у печерині. Вся церква поділена, мов географічна карта після Версаю на території різних обрядів, які невтомно воюють за краще місце і більші права в ній.

Різдво по східному обряді 6-го січня є найвеличавіше. У північній частині хору стоїть престол для патріярха, праворуч нього сидить губернатор Єрусалиму, в уніформах напроти нього консулі православних держав. Парами входять священики, що беруть участь у богослуженні. Праворуч архимандрити, у чорному із золотим хрестом на грудях, ліворуч звичайні черці. Перед вівтарем кожна пара паде навколішки, потім ще раз перед архиєреєм, що стоїть праворуч престола. Вони цілують йому руку по черзі і просять дозволу взяти участь у богослуженні. Коли літургія доходить до місця „входу" через великі ворота виходить патріярх, поважно, увесь у білині та золоті. Він іде до престола. Тоді починається дійсне богослуження. Його верхом є момент, коли духовенство та офіціальні гості сходять до підземельної каплиці „Народин". Вони сходять тісними, хоральними східцями, держучи в руці свічки.

Свято кінчиться потрійним обходом довкола церкви в нутрі. Наперед хоругви та свічі, потім єпископи і у двох рядах священики; на кінці патріярх, що благословить вірних. Освічені чудові лямпи, угорі іде напах найкращого кадила, лунає чудовий хор. І свято кінчає ся дуже гидким епізодом, який не повторюється ніде в іншій церкві у світі: до грецьких мельодійних мувів вдирається страшно дисгармонійний крикливий спів єгипетських коптів, а до них ще третій мотив: сирійський хор якобітів. Кождий із тих обрядів відправляє тоді богослуження при своїм вівтарі. У церкві хаос. Юрба плине в такім натовпі, що піхна сторожа не в силі вдержати ладу. Але всі пісні зливаються в один гимн, раз тужливий, раз повний екстази, що є молитвою до того самого Бога.

Передвиборчий рух.

ВІЧЕ УНДО В БОРЩЕВІ.

Невдалий виступ інтернаціоналістів.

Дня 2. І. 1928 відбулося у величавій і просторій салі Народнього Дому в Борщеві віче, скликане повітовим Комітетом УНДО. У битком набитій салі у лівому її кутку заняли місце біля естради гурток комуністів з оплаченими вже в повіті Мартинцем на чолі, що створили у Скалі над Збручем свою „ячейку". Звідтам вони хотять здеморалізувати повіт. Замість хорого голови пов. Комітету УНДО д-ра Лунева, відкрив збори о. Гуцковський, заступник голови, і на його пропозицію вибрано президію. Предсідником зборів став о. Герасимів з Тарнавки і один селянин, секретарем п. Герас. Перший реферат, якого темою було під якими кличами, з ким, без кого й проти кого УНДО іде до виборів до сойму і сенату виголосив с. прав. Леонтій Куницький зі Львова. Другий реферат на тему виборчої геометрії, виборчих завдань українців взагалі, а УНДО-ви зокрема а також на тему відношення УНДО-на до інших партій, особливо до партії соц.-радикалів виголосив д-р Ол. Бараш з Тернополя. Третій реферат про виборчу техніку виголосив д-р Бешльовський, недавно осілий адвокат в Борщеві. Як лиш промовляли поважні представники УНДО-на, віче мало святочний і поважний характер. При промовах представників „лівиченків" показалися внутриш. Вони спровадили на віче навіть борщівських жидів і

ВИБОРЦІ
одноголосно рішили, що найлучша січнева програма є під цю пору в Кавярні і Варієте
ВАРШАВА
16 першорядних, закордонних атракцій.
Початок точно в год. 22-гій.
В барі окрема програма.
Початок в год. 1-шій в ночі.
Вступ вільний.

селянів, очевидно своїх політичних однодумців і намагалися розбити віче. Першим виступив „студент" Мартюк, який заатакував УНДО за „угодовство", бо воно вийшло у блок зі жидами, воно нищить через ці кооперацію, забуло за кількамільйонів українців за Збручем, ходить на раути, веде тайні коншахти з поляками і т. п. За ці бальшеі похвал удостоївся в того „бесідника" уненісти і соц.-радикали. На всі ці брехні та наклепи відповів тільно в 2-год. промові о. прал. Л. Куницький. По нім виступив другий Мартюк, рідний брат „студента" вже з провокаційною промовою, у якій лаяв, що він ундист, але видячи, що робиться в УНДО-ю відступив з нього. Серед страшного, протестуючого гамору салі почав цей тип промовляти проти кандидатів УНДО-ия, бо о. Куницький присягнув — мовляв — полякам, що в Варшаві буде то робити, що йому прикаже уряд з д-р Баран також, при цім ще й особисто образив д-ра Барана і т. д. Коли ж о. К. приступив до нього з увагою, „та вже так тяжко не брешіть" він не заперечив цього. В тім сталося щось несподіваного. Цілий час промов цих інтернаціоналістів, наріл свідомий правди захоплювався спокійно, хиба як „ячейка" била сподобу промовцям браво й дикими ревом давала йому апробату, тоді нарід голосно протестував проти такого поведення, відділюючися різко від них сліпих наймитів чужих і ворожих народови сил. Та вже на цілі час своєї границі. А підчас промови другого Мартюка, один селянин, вже поза межі терпеливости обурений брехнями промовця, хопив його за ногу, й як соломинку скинув з естради, з наміром викинути його на вулицю, счинилася метушня, так що треба було селян просити, щоби вони не розшарпали тих нещасливців. Тому що заходив вечір, а програма віча була вичерпана, предсідник дав під голосування дві резолюції. Одною віче підтверджує правильність політичної лінії УНДО-ия, а другою підтверджує права Ц. К. УНДО-ия на остаточне й невідкличне затвердження кандидатур УНДО-ия, за якими має солідарно голосувати увесь нарід. За резолюціями ліс рук, проти „ячейка". Видячи свою програну, почала ячейка під проводом Мартюків виявляти свою злість. „Студент" почав в шалених підскоках диригувати своїм хором, який дикими голосами почав ревіти третій інтернаціонал, а його брат завізвав однодумців до опущення салі. Горсточка почала виходити, а селяни сміючись, бажали їм „щасливої дороги". Предсідник ствердивши, що резолюції принято подавляючою більшістю голосів, замкнув збори. „Ячейка" видячи, що селянам й не спішиться виходити враз з „ячейкою", задержалася у вході до салі, а не знаючи що віче вже замкнене, хотіла внести бодай замішання на салю. Це все їй не вдалося. Що „ячейка" так а не інакше буде поступати супроти УНДО-ия, це для нікого не було несподіванкою, платний наймит не може інакше поступати, тільки так як заказують. Що „ячейка" дуже вихвалювала уневістів, які непри сель-робів, є єдино розумною партією на галицькій Україні, це теж нікого не здивувало. Щож? І „невбожникам" від „чистих рук", терпкою ідеалу й чесної служби народу, належиться від співтоваришів бодай похвала й підтримка. На те вони й стали „невбожниками". Але що соц.-радикали, такі до недавна „принціпіальні" вороги комунізму і його прихвостнів дослужилися від „ячейки" похвали й доручення на рівні з уневістами, це упосліджання заболіло навіть одного члена соц.-радикальної партії, який, як я чув, заявив одному з членів УНДО-ия, що „блок" соц.-радикалів, зроблений його провідниками з уневістами, викликав таке велике обурення між радикалами на провінції, що вони є рішені в разі такої бльокової дієти, відтягнутися зовсім від виборів, як соц.-радикально-уневістською листою. Це вже знає від своїх провінціональних членів провід соц.-радикальної партії, який тепер шкробається в потилицю та б'ється в чоло на вид крутих стежок, на які сам вступив, хотячи повести й своїх партійників.

Учасник.

Організаційний рух.

Довірочна нарада УНДО в Глинянах.

В четвер дня 29-го грудня 1927 р. відбулася довірочна нарада Національного Обєднання в Глинянах. На нараду прибули делегати всіх сіл глинянського судового округа. Нараду відкрив адвокат д-р Микола Рибак. У склад президії увійшли: о. Стефан Височанський з Перегноєва як предсідник, Стефан Кутинський і Стефан Собечко як заступники предсідника і Ярослав Куницький як секретар. Д-р Микола Рибак виголосив реферат про значіння виборів до сойму і сенату. Він пояснив присутнім значіння одного національного фронту, вказав на різниці між програмою УНДО й інших українських партій та завізвав усіх присутніх, щоб до виборів ішли під прапором Національного Обєднання. Делегат Центрального Комітету УНДО, ген. секретар Володимир Целевич, виголосив реферат про політичне положення українського народу під Польщею та пояснив виборчу ординацію до сойму й сенату. В широкій дискусії забирали голос: о. Височанський зі Словіти, д-р Рибак, дир. Сеник, д-р Стефан Галан, о. Роман Ганас з Глинян, о. Бойко з Підгайчик і сел. Уличник з Підгайчик. Присутні ухвалили такі резолюції: 1) Повітова нарада в Глинянах ухвалює повне довіря Центральному Комітетові Обєднання. 2) Зобовязуються виконати всі зарядження Центрального Комітету в справі виборів. Потім вибрано Повітовий Виборчий Комітет, у склад якого увійшли: д-р Микола Рибак голова, Микола Куницький, Микола Галан, Стефан Галан, [illegible] Волошин, О. [illegible] Хаккайзен, о. Роман Ганас, Микола Сеник, Сава Бушманюк, Стефан Кутинський і Стефан Собечко — члени. Після того вибору Сава Бушманюк звернувся до майбутніх послів з візванням, щоб вони боролися з цілою безоглядністю і посвятою за права українського народу. Нарада закінчилася відспіванням національного гимну.

НОВИНКИ.

— **УСІМ НАШИМ ПЕРЕДПЛАТНИКАМ, ЧИТАЧАМ І ПРИХИЛЬНИКАМ БАЖАЄМО ВЕСЕЛИХ І ЩАСЛИВИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО! — РЕДАКЦІЯ „ДІЛА".**

— **З Українського Театру.** В суботу 7. ц. м. на перший день Свят виставить театр двічи (в год. 3-ій і 7.30) релігійну ораторію на 4 дії „Вифлеємська Ніч", в неділю, 8 ц. м. в год. 3-ій попол. в новій обстанові „Марусю Богуславку", вечером в год. 7.30 веселу оперету Легаря „Кльо-Кльо" (при голи пана бурмістра), а на третій день Свят відновлення „Добродійної Сузанни". Білети при касі театру від 10-ої год. рано.

— **Маланчин Вечір** улаштовує кооператива „Український Театр" при співучасти дружини театру в пятницю 13 ц. м. у великій салі Лисенка. На програму вечера зложаться: весела комедія, монольоги, сольосніви, екзотичні танці й інші несподіванки. Весела забава, що протягнеться певно до ясного дня, запевнена. Початок: 9. год. вечером.

— **Арештування Букшованого.** На домагання чортківського суду арештовано у Львові б. старшину УСС. Осипа Букшованого, що вернув перед півтора роком з Рад. України і після 8-місячної слідчої тюрми вийшов укінці на волю, бо львівський суд не найшов за ним ніякої вини. Тепер арештовано Букшованого під замітом організування шпіонажі в користь СРСР. Разом з ним арештовано теж студ. медицини Леслава Петшиковського, у батька якого, емеритованого урядовця, мешкав Букшований після випущення з тюрми, і Казимиру Ружніцьку, жінку б. поручника польської армії, які мали збирати для Букшованого інформації і з тією метою їздили по цілій Польщі. Дальше слідство в цій справі ведеться.

— **З судової салі.** Пишуть нам з Перемишля: Повітовий суд у Перемишлі засудив дня 30. грудня 1927 учителя Івана Кухту за образу чести редника Романа Дмоховського на 5 діб арешту. Обвинуватель вніс рекурс ізза низького виміру кари.

— **Вечір пісні в українській державній гімназії в Перемишлі.** Дня 31. грудня 1927 відсвяткувала перемиська гімназія 100-літній ювилей появи збірки пісень Максимовича святочним концертом. У програму концерту ввійшли хори гімназії (мішані і мужеські), які відспівали більшу скількість народніх пісень. Проф. Волинському належиться признання за цю велику працю, яку він вложив у вивчення пісень, виконання яких присутні нагороджували рясними оплесками. Про народню поезію і її значіння для нашої літератури розказав проф. д-р Іван Мандюк. На закінчення концерту сказав кілька слів управитель гімназії. На жаль, треба згадати, що з учительського збору около 15 професорів не явилося зовсім на концерті. А велика шкода, бо булиб почули і добре виконання гарних пісень і побачили, як їх учніописувалися.

— **Народи Польщі.** Поляки, бажаючи представити Польщу як національно однородну державу, подають, що вони становлять аж 69.2 проц. усього населення польської республики, а тимсамим зменшують число інших народів, що живуть у Польщі. Приміром число українців урядова статистика подає на 14.3 проц., коли по обчисленням д-ра М. Кордуби (Календар „Просвіти" за 1926 р.) число українців у Польщі виносить найменше 6 мільйонів душ, отже понад 20 проц. загалу населення Польщі. Одначе і між поляками є „білий крук", що подає відмінну від урядової і більше до правди наближену статистику населення Польщі. Находимо її в календарику-енциклопедії „Іскри" на р. 1924/5, виданім відомим польським видавництвом „Ксьонжніца-Атляс", що є видавничою організацією польського учительства середніх і вищих шкіл. Там на стор. 298 подибуємо статистичну табельку, яка дословно звучить: „Stosunki narodowościowe w Polsce: Polaków 55.5, Rusinów 15.7, Rosjan 5.8, Litwinów 0.9, Niemców 7.4, Żydów 13.3, innych 0.9". Дивним дивом урядова статистика тільки „інших" подає також, як вище наведено (0.9 проц.); всі інші цифри ріжняться між собою нераз дуже значно. На це звертали ми увагу окремою статтею зараз по виході того „Календарика" (див. різдвяне число „Діла" за 1925 р.), та польські часописи, котрі так радо нас атакують, ані словечком не зареагували на наші тодішні замітки. Видко, не мали чола перечити вірности даних, поданих своїм поважним видавництвом. Інша річ, що в слідуючих виданнях „Іскри" подали вже урядову статистику населення Польщі.

— **Кревняк королівської родини.** Молодий муж старої сестри кайзера Вільгельма, Зубков, не має більше щастя від своєї жінки, яка втратила через нього право німецького громадянства. Недовго після шлюбу він упав із мотоциклетки і сильно побився. Тепер преса подає до відома, що його рани наслідком цієї катастрофи такі, що він на все життя лишиться калікою. Моральний сенс із цієї короткої історії дуже довгий. Одні скажуть, що доля покарала справедливо молодого росіянина, ласого на майно. Інші, що в щастю треба знати міру і не підстрибуватися в тиждень після шлюбу на мотоциклетках. А ще скажем, що може аж тепер стара жінка-Зубкова буде вдоволена своїм мужем, який не зможе бігати за молодшими ні нині, ні завтра.

— **Чоловік, що втратив память.** Вже рік уся Італія має таємну історію „чоловіка, що забув своє імя". Пригадаймо, що ще в лютім 1926 до санаторії для божевільних близько Торіна перевезли невідомого мущину середніх літ, якого арештували на цвинтарі, коли він хотів украсти нагробну урну. Він не міг подати свого прізвища ні якихнебудь інших подробиць про своє минуле. Видко було, що втратив память. Рік пізніше, коли в пресі появилась фотографія невідомого, родина та кревняки торінського професора Канеля, який пропав підчас війни на македонськім фронті, віднайшли його і ствердили, що це він. Канеля вернувся до рідні і дома память почала йому вертатись. Та через якийсь час порівнання дактильоскопічних знимок ствердило, що цей невідомий є тотожнісінько тим самим, що інша особа — друкар Брунері з Мілано, який має на совісти кілька злочинів і ховається перед поліцією. Невідомого знов взяли до вязниці і почали розвязувати складну суперечку про те, хто він — Канеля чи Брунері. Бо жінка друкаря Брунерія та його рідня заявили також рішуче, як рідня Канеля, що він Брунері і вони пізнають його. Крім дактильоскопічних даних ще й інші факти потверджували тотожність цих двох осіб: їх зріст, почерк. Професор-психіятр, що досліджував невідомого двійника на протязі місяців, прийшов до висновку, що він — симулянт. І докази на це виложив у своїй експертизі на 700 сторінках. Весь цей величанський матеріял перейшов у суд, який мав рішати питання, чи невідомий як Брунері має відповідати за свої злочини. Тепер преса дістає таку сенсаційну вістку: суд не найшов певних доказів, щоби признати, що професор із санаторії в Торіно той сам що друкар-злочинець із Мілано. Мотиви суду покищо невідомі. Але відомо те, що проф. Канеля вернеться нарешті з вязниці до своєї жінки це як таємний невідомий і це як Брунері і піче нераз нове життя. Та цим тайна його подвійного життя ще не розвязана. Що думати про осуди дактильоскопії, графольогів, родини Брунерія, обсервацію психіятра? І тому італ. преса з великим напруженням жде мотивів суду.

— **Історія рукопису.** В Парижі вкрали ще минулого року в книгарні „Насолода бібліофілів" цінний перський рукопис „Шахнаме", присвячений історії перського царства. Туди передав той рукопис якийсь перський князь, що хотів його продати за високу ціну. Вкрав рукопис служачий у книгарні Мілевський. Перед арештом він встиг передати рукопис свому спільникові Боровкові та його братові Бендбері, що негайно втікли з Парижа. Боровко та Бендбері зрозуміли, що тепер продати рукопис майже неможливо. Ніякий колекціонер ні бібліотека не хотіли би його купити без попередніх інформацій. Тому вони рішили продати рукопис в Америці, але, підготовляючись до цієї мандрівки, зрадили себе. Рукопис після року відпочинку в кімнаті Боровка найшли в незміненім виді. Але злодіїв покищо не зловили.

— **200.000 зол. за палітурки.** Славна переплетня в Льондоні працює над цілою низкою палітурок, які будуть єдиними свого рода. Палітурки замовлені американцем Медіґеном для 15 томів книжки „Життя та доба пап", що вийшла в Ню Йорку 1910 р. Видання само по собі не є нічим вартісним, але Медіґен хоче додати до нього рідку збірку автографів і портретів пап. Для трийцяти оригінальних папських бул будуть окремі футерали. Усі палітурки будуть з червоної шкури, кольору кардинальської пурпури. У кутках золоті рожі з рубінами. На зверхній окладинці кожного тому буде мініятурний портрет на слоновій кости найславнішого папи, про якого даний том оповідає. Все це роблять ручно. За рік зроблять всього чотири палітурки. Всі 15 коштуватимуть 200.000 зол. Є ще на світі люди, що витрачують гроші на книжки!

— **Розкопки в Геркулянум.** У Геркулянум відкопали дім богатого римського патриція. Фундамент не міцний і тому його підпирають. Вхідні ворота незвичайно пишні і тому в середині сподіються найти ще цінніші предмети. Дім має яких 1.800 літ. В історії археольогії вперше припоровлюють у Геркулянум механічне знаряддя, щоб добути землю та лаву. Цей новий спосіб дає змогу добути із під землі більше за кілька місяців, як раніше за десятки літ.

— **До смерти Бехтерьова.** Великий російський психольоґ і психіятр В. М. Бехтерьов, що помер у 73 р. життя, належав до найзнаменитіших европейських учених у своїй ділянці. Він почав свою професорську карієру в Казані, пізніше займав катедру невро-психопатольоґії у військово-медичній академії в Петербурзі. Катедра ця, перша цієї спеціяльности в Росії, основана була Бехтерьовим. Ніхто із заслужених попередників Бехтерьова не поставив дослідів над нервовою недугою на такий ясний ґрунт анатомо-фізіольоґічний, як він. У звязку з цією працею маємо його класичний твір „Провідні шляхи головового та хребетного мізку", перекладений на всі мови. Бехтерьов працював увесь час над проблемою звязків зовнішних симптом із чисто анатомічними змінами. Ці досліди зробили його славним в Европі. Головно цінні його праці про ядра мізкового пня і про асоціяційні звязки мізку. При нервово-психіятричній клініці згаданої академії Бехтерьов зустрівся в анатомо-фізіольоґічній лябораторії із другим ґеніяльним дослідником, проф. Павловим, який як чистий фізіольоґ стежив за функцією мізку. Вони оба розійшлись у своїх поглядах і методах. Павлов стояв на ґрунті наукового матеріялізму. Бехтерьов заступав принцип волюнтаризму і діяльної волі. Правда, Бехтерьов не заперечував законів причиновости, а Павлов не пересрішав своєю методою проблеми про свободу волі. Бехтерьов із передчасно померлим своїм учнем проф. Лазурським, психольоґом, займався теж питанням експериментальної психольоґії і прикладанням психольоґічної методи до психіятрії. Окрему увагу присвятив Бехтерьов клінічній рефлексольоґії, яку виложив у „Загальних підставах людської рефлексольоґії". Він причинився цією працею до розяснення складних питань про закони подразнення нервів і реакцій на них. Бехтерьов залишив довгу низку праць із гіпнольоґії, кримінальної антропольоґії, клінічної психіятрії та невропатольоґії. Нема ділянки в невро-психопатольоґії, в якій би він не сказав свого важливого, часто рішаючого слова.

КОРОЛЬ ПАНЧІХ
Жовк в[illegible]ька 1. — Сензаційні ціни!

— **Лови за фільмою.** Льондонська поліція шукає за забороненою фільмою, яка змальовує життя, процес і смертну кару Сакка та Ванцетті. Відомо було, що ця фільма, приготовлена комуністичною та анархістичною організаціями в Америці, має бути вислана до Англії. У всіх пристанях збільшили чуйність контролі, щоб фільму перехопити, а проте вона попала в Англію почтою чи в багажі якогось скромного пасажира.

— **Світова всячина.** Одним із кандидатів на президента Злучених Держав є секретар фінансів Меллон, від републиканської партії. — До Генуї приїхав нім. кружляк „Берлін", перший воєнний нім. корабель, що побачив італійську пристань від війни; командата прийняв Муссоліні. — Італ. влада виселила із Тиролю бувш. голову нім. селянського союзу Обергамера. — 60 осіб, яких арештовано в Буенос-Айрес у звязку з вибухом у банку, звільнено; справників вибухів досі не найшли. — Голова „Райхсверу" Геслер заборонив приймати до нього особи, що брали участь у монархістичних „пучах". — У Мадярщині з нагоди Нового Року зорганізували великі демонстрації за монархією. — Італійська преса стривожена сильною зміною скількости уродин в цьому краю. — Паризьку поліцію збільшують на 1000 нових поліцаїв. До цього часу є їх у Парижі 9.580, у Льондоні 19.000, Ню-Йорку 20.000, Москві 22.000. Із 9.580 паризьких поліцаїв 8.800 є завсіди на відпустці, а 2.000 постійно занятих на таких становищах, як базари й театри. Отже 3 міл. населення є під охороною тільки 4.000 поліцаїв. — У Франції збільшилось за тиждень число безробітних на 1.106 осіб. Та всіх безробітних там нині тільки 11.287; з того половина випадає на Париж.

— **Стилеві килими** тільки з фабрики **КАМУГИ**. Головний склад: Львів, **площа Трибунальська 1.**

— **Отсим** повідомляємо наших Читачів і Прихильників, що вже в місяци грудні наклад нашого календаря був вичерпаний, тому ми не могли виконати всіх замовлень. Всім нашим Читачам і Прихильникам пересилаємо побажання **„Веселих Свят" та „Щасливого Нового Року". — В-во „ЧЕРВОНА КАЛИНА".**

НЕ БУДЕ ЛИСИХ І СИВИХ.

Щоби доцільно запобігти випадуванню волосся, треба було розслідити причину, яка у кождого майже є інша, тому уживання загальних ріжних средств не провадило в більшости до ціли, а навіть в деяких случаях було шкідливе, додаючи волоссю поживи якої воно непотребує і є по части причиною випадування волосся. По кількалітніх досвідах і переведених аналізах ріжного волосся, вдалося мені спрепарувати средство, яке по докончаних пробах дало як найліпші успіхи. Ціллю тих праць було дати волоссю те чого йому бракує і усунути шкідливі складники, одначе тяжко є спрепарувати таке средство, щоби всі могли його ужити. Тому прошу з повним довіріям звертатися особисто або письменно, насилаючи кілька своїх волосків, але не безпосередно по миттю волосся, до лябораторії, звідки по розсліді висилається препарат „Oxeda" подвійного не в ціні від 4—6 зол. залежно від доданих складників, або препарат Epidermis ... бовання волосся на кожду барву, і з природним полиском. На случай не надісланя волосся до розсліду, прошу подати чи ваше волосся є товсте чи надто сухе, що рівнож може служити по части до висланя Вам доцільного средства.

Інж. хем. КІНДІЙ С. Львів, вул. Янівська 1232 *ч. 21. хем. лябораторія.* 1—1

До загального відома.

На неустанні домагання покупців з провінції ми рішилися виробляти по Різдвяних Святах ще другий рід цукорків—дешевший, а тим самим і гірший.

Вищий рід цукорків з нашої фабрики придбав собі заслужену марку, завдяки першорядним складникам і вмілому виробові. Ясна річ, що дешевші цукорки не можуть мати ні тої скількости чистого цукру, ні тих дорогих олійків.

Фабрика довго опиралася, заки приступила до виробу тих дешевих цукорків. Виходила з заложення, що українська сільська дитина, яка так мало консумує цукру, коли вже дістане цукорки, то нехай вони будуть поживні і першорядні.

Тому звертаємося до продавців, щоб вони при продажі пояснили вищість ліпшого сорту цукорків і намовляли покупців ради власного добра купувати їх.

Але коли вже життя приневолює наших селян до купування як найдешевших виробів, нехай-же вони купують їх тепер виключно зі своєї рідної фабрики, де вони вироблені чисто і смачно. Зовсім такі ці дешевші вироби будуть ліпші від виробів покутних фабрик. Ми доложимо усіх зусиль, щоби дати по можности найліпший і напевно нешкідливий товар.

„НОВА ФОРТУНА",
українська фабрика цукорків у Львові.

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Нового Українського Театру під дир. П. Карабіневича:

Зборив:
7. I. „Дні нашого життя".

Тернопіль:
8. I. „Гейша".
9. I. „Катерина".

В скорім часі театр виставить виставить відому оперу „**Галька**". Відповідні декорації і костюми на укінченню.

Порядок Богослужень в часі Різдвяних Свят в перемиській міській Церкві Успення Пр. Д. Марії (Волоській). Дня 6. січня (пятниця) в год. 8. рано Царскі Часи а опісля співана Служба Божа. Дня 7. січня (субота) в год. 5. рано Велике Повечеріє з Литією, Утреня. В год. 6., 7., 8., 9. і 12. читані Служби Божі. В год. 10. торжественна співана Служба Божа. В днях 8. і 9. січня неділя і понеділок в год. 6 рано Утреня і в 6., 7., 8., 9. і 12. читані Служби Божі а в год. 10. співана Служба Божа.

На ратунок „Рідної Школи" зложила фабрика пасти „**Елєгант**" у Львові, вул. Кордецького ч. 43 квоту 150 зол. з нагоди в лати оборотового податку і кличе всі українські й торговельні підприємства на довільні суми. Кооперативa „Єдність" в Тишківцях 50 зол. і кличе на довільну квоту Кооперативи в Черниatин, Герасимові і Олієві-Королівці, Читальня „Просвіти" ч. II. в Тишківцях 20 зол. і кличе на довільну квоту чит. „Просвіти" в Чернятині і Ніжні. Чит. „Просвіти" ч. I. в Тишківцях 10 зол. і кличе на довільну квоту читальню „Просвіти" в Олієві-Королівці, Читальня „Просвіти" ч. II. в Тишківцях 10 зол. і кличе чит. „Просвіти" в Чортівці. Т-во „Луг" в Тишківцях 10 зол. і кличе „Луг" в Серафинцях (Кут Вознесенський) і Читальню в Серафинцях (Кут Никозинський). Жіноче Т-во ім. св. Ольги в Тишківцях 10 зол.

Замість алькогольних напоїв на свята зложив Вп. Свєгота Іван 6 зол. на „Рідну Школу". Вп. Жертводавцеви складає щиру подяку — Головна Управа.

Подяка. За щедру жертву на Св. Миколая у формі дарунків та суму 75 зол. для вбогих учениць-терміналторів фаховодоповняючої школи в Станиславові, управа заведення складає отсею дорогою П. Т. Жертводавцем щиру подяку. Рівночасно за невсипущий труд і нас присвячений збиранню тих жертв, іменем молодежи цілого заведення складає щиру подяку місцевій „Жіночій Просвітній Секції" при „Просвіті" на руки Високоповажаної Пані Стефанії Барановської. — Управа фахово-доповнюючої школи Кружка Р. Ш. в Станиславові. 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

РОБІТНЯ суконь „Люцини" Миколая ч. 18/I п. приймає всілякі замовлення і переробки. 1186 4-10

ГОДИННИК Ваш буде найліпше направлений в найбільшій годинникарській робітни **Івана Зельтенрайха** Львів, пл. Марійська 5. — З провінції просимо реперації присилати почтою. — Старомодні дамські годинники переробляємо на ручні. 3 6 51—?

ФОРТЕПЯНИ, піяніна, фісгармонії на ріжні ціни, уживані, знаще на складі. Продає, купує, міняє готівкою: Ганак, Пілсудського 21, I. п. 1201 5-10

АДВОКАТ д-р Сафіян в Товстім глядає самостійного, способного конципієнта. Рефлектуючих просить о присланя условин і референцій. 1204 3-7

НАРОДНА Організація м. Львова пошукує урядовця. Зголошення в канцелярії при вул. Косцюшки 1а, I пов. від год. 12—2-ої. 12 3-3

ПЯНІНА Арнольда ФІБІГЕРА доскональ з гарантією, дешево і на догідних умовах. Конрад Кам і Син, Львів Коперника 16. 1151 7—8

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Специяліст недуг легких, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.

1056 **Пересвітлення Рентґеном** 1—24

Меблі на рати і за готівку без підвишки цін, також великий вибір тапіцерованих меблів найдешевше в **„Доротеум"** Львів Сапіги 34, тел. 15 01. 1249 1-4

Найкращі видання „Просвіти"

Д-р Брик І. Чужі про українську Народню пісню 1927. 8° 16 ст. 0.50 з.

Галущинський М.: Позашкільна освіта з 27 ілюстраціями 1927 8° 45 ст. 2.70 зол.

Галущинський М. „Геть неписьменність" 1927 16° 25 ст. 0.30

Гребінка Е. Чайковський. Історична повість з кольор. малюнками. 1926 8° 143 ст. 5.00 зол.

Б. Кудрик: Українська народня і всесвітня музика. 1927. Стор. 29. Ціна 0.75 зол.

ПРОСВІТНІ ЛИСТКИ. Серія II Наука письма. 1927. 8°. Ціна 0.40 зол.

Раковський І.: Наш всесвіт і його будова. З 11 образками. 1927. 8°, стор. 26. Ціна 0.90 зол.

Старгорський М.: Основа поборювання пошесних хорів у звірят. З 35 образками. 1927. 8°, стор. 34. Ціна 0.90 зол.

Про належний догляд за ранами у домашніх звірят. З 9 образками. 1927. 8°. Стор. 8. Ціна 0.20 зол.

Шамбинаго С.-Антонович В.: Про життя давніх Словян. 1927. 8°, стор. 16. Ціна 1.30 зол.

Д-р В. Щурат: Початки слави української народньої пісні в Галичині. 1927. 8°. стор. 16. Ціна 0.50 зол.

Чайковський А.: Не було виходу... історія одної парцеляції. Оповідання з галицького життя. 1927. 8°. стор. 82. Ціна 1.70 зол.

Т-ВО „ПРОСВІТА", ЛЬВІВ, РИНОК 10.

ПРИЙМАЄТЬСЯ до виправи і фарбовання шкіри на футра з диких і домашніх звірят, як також шкіри з оленів і серн на верху ев. замш. Рівнож купується. Научний варстат гарбарсько-блошкірничий Кр. Патронату пром. Львів, вул. Янівська 31. 1209 2-2

КОЛЯДИ на мішаний хор Ярославенка за 3 зол. в легкому укладі, до набуття в кожній книгарні. 1116 6-10

Виконую лісові програми

і плани приписані новим лісовим законом і уділяю в тій справі інформації на письма з долученою маркою на відповідь.

Інж. ліен. Богдан Лучаковський
ЛЬВІВ, вул. Театинська Ч. 10. I. пов.

зол. 3 | **ЦУКОРНИЦЯ** | зол. 3

з хінського срібла тільки у

Б. ҐРИНБЕРҐА Сикстуська 4.

Хто хоче гарно і дешево вбратися

нехай спішить з замовленням

— до української кравецької робітні —

Івана Маріяша

Львів, вул. св. Петра ч. 3., I. пов.
перестанок трамваю 1, 6, 7, 8.

Виконує всякі роботи, входячі в кравецький обсяг мужеського і священичого ділу скоро, — солідно та по поміркованих цінах.

1224 1—1

ЛІКЕРИ у 70 ріжних смаках — зробити дома може кождий **„STELLA"** — **ЛІКЕРИ** в 70 ріжних смаках

до набуття в аптечних складах.

Головний склад **В. Ґ. Мушинський** в Перемишлі, Галичина.

Для П. Т. кооператив і торговель відповідний опуст.
567 32—?

Радикально усуває спеціяльними бандажами найбільші і застарілі пропуклини черева, пупка, уда і пахвини у дітей, жінок і мужчин. **Опаски:** проти черевної обвислости, проти обниження шлунка сист. д-ра Кобельніка, по перебутім пологі і т. д. **Ґумові панчохи** проти жилаків і для зреформовання згрубілих ніг. **Прямодержаки і ґорсети** проти горблення, горбу і проти скривлення хребетного стовпа. **Ґумові мочники** на день для ослаблених на міхур. **Бандажі** проти випадання матиці сист. д-ра Лявеллана. **Протези** штучних ніг для ампутованих і т. д.

Бандажист Полячек в Самборі 5.

Тел. ч. 1. 1136 6—8 Цінники даром.

ПЕРША УКРАЇНСЬКА РОБІТНЯ ВОЛІЧКОВИХ ВИРОБІВ

„РУКОТВОРЯ"

у Львові, Косцюшки 3/I.

приймає почавши від 1. січня 1928. замовлення на вироби: светерів, камізельок, пульоверів, гарснок, костюмів, дитячих комплетів шалів і інших річей, як також
1240 переробки і підрібки. 1—2

Загальні Збори

ТОВАРИСТВА

„Міщанського Братства"

відбудуться

в пятницю, дня 20. січня 1928 р. о год. 11 перед пол. в сал. Т-ва

з таким порядком дневним:

1. Отворення Зборів.
2. Відчитання протоколу з послідніх Загальних Зборів.
3. Звіт уступаючого Виділу
4. Звіт Контрольної Комісії.
5. Вибір нового Виділу.
6. Проєкт адаптації (перестрочене) салі. 1225 1—?
7. Внесення й інтерпеляції.

ЗА ВИДІЛ:

Андрій Фалендиш, голова. **А. Салевич,** секретар.

Юліян Ломаґа — Львів.

СКЛАД вул. Сенкевича 9.
Тел. 28—70.

Заведення Механічні
вул. ...ого 2.

МАШИНИ БЮРОВІ
МЕБЛІ БЮРОВІ
ПРИБОРИ БЮРОВІ

Мультиплікатори. Машини до писання з письмом українським і латинським. Головний склад черенок, частей складових і додатків до машин бюрових. Механічні заведення для прецізійної реконструкції і направи машин бюрових.

В кождій хаті, в кождій установі

повинні находитися видання „ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ".

Дмитро Дорошенко: Мої спомини про недавнє минуле.
Ч. I. Галицька Руїна в 1914-1919 2.00
Ч. II. З початків відродження української державности (Доба Центральної Ради) 2.00
Ч. III. Доба Гетьманщини 1918 2.20
Ч. IV. Під Директорією. На чужині 1919—1920. 2.20

Між молотом а ковадлом (Причинки до історії Української Армії; Мирон Дольницький: Над пропастю. Ярослав Кузьмів: Конець кривавої епопеї. Степан Божий: З останніх днів У. Г. А. 1.50

За Золотоверхий Київ: Бої на вулицях Києва При Центр. Раді 0.60

Левко Лепкий: **Сон Івасика**, музика Гайворонського, сценічна картина на 4 відслони 0.50

Антін Крушельницький: **Життя й пригоди Цяцька Скоропадв.** Ілюстрації О. Сорохтея. 4.50

Степан Лепкий: **Від Везувія до пісків Сагари** 3.25

Микола Голубець: **Історія Львова від найдавніших часів.** 3.00

Богдан Лепкий: **Слота,** поезії 0.90
От так собі. мініатури. 1.50
Сотниківна. 3.50

В. Софронів: **Грішник.** записи. 1.?0

Ф. Дудко: **Глум.** оповідання. 1.20

Халіда Едіб: **В огні,** повість з визвольної турецької війни. 4.50

Ген. штабу генерал-хорунжий Всеволод Петрів: Спомини з часів української революції. Часть I. До Берестейського миру 3.50

На складі: **Літопис української революції.** Том II. книга 4. 15.00
Том II. книга 5. 20.00

Друкуються: Роман Купчинський: **Заметіль,** повість зі стрілецького життя: том I. Курилася доріженька. Ціла повість обійматиме 5 томів.

Ген. штабу генерал-хорунжий Всеволод Петрів: Спомини, часть II. і III.

В 10-ті Роковини Берестейського миру. Збірник в-їмків із споминів українських і чужинецьких державних мужів про мирові переговори у Берестю Литовському. Спомини австр. мін. Черніна, ген. Людендорфа.

Через „Червону Калину" можна замовляти всі книжки.

Вступайте в члени „Червоної Калини". Удія виносить 25 зол., вписове 5 золотих. Удія можна сплачувати місячними ратами. Кожний член „Червоної Калини" одержує кождого року даром великий календар-альманах, а всі власні видання з 50 проц. знижкою.

1234 1-1

Адреса:

„ЧЕРВОНА КАЛИНА", Львів, Руська 18. I. ч. тел. 30—13.

Купити гарний дарунок не досить важко!

Однак наша прегарна колекція:

золотої і срібної біжутерії

улекшить кожному відповідний вибір.

Золоті годинники вже від зл. 30
перстенці золоті 14 кар. від зл. 8

Ґутерман Сикстуська 14.

Видавництво Самоосвіта

Антін Крушельницький
Критичний нарис повісти Івана Франка

Boa Constrictor

Головна продажа в
Т-ві „Просвіта" у Львові Ринок 10/II.
1229 Ціна 80 с. 1—?

Набути можна у всіх книгарнях.

Батьки! **Купуйте на новину своїм дітям гарні книжки,** бо ті найбільше виховують і образують дітей. **ЗОЛОТА РИБКА** віршована казка та **ПРИГОДИ КАЧУРИКА будуть найкращим дарунком.** Набути їх можна в кождій українській книгарні. Ціна Зол. Рибки 1 зол. Пригоди Качурика 0.70. Гуртом замовлення полагоджує В-во М. Матвійчука, Львів, Бляхарська 5.

СВІЧКА ВАЗЕЛІНА ШМ.Р 1157 3—8

ІНЖ. КОСТЬ КОТЕЦЬКИЙ І С-ка
Львів 13, бічна Кульпарківська 9.

Присилайте передплату!

Вже вийшла друком і находиться в продажи цілість історичного роману П. Старицького

„РОЗБІЙНИК КАРМЕЛЮК“

том I.	4·50 зол.	том III.	4·50 зол.
том II.	4·50 „	том IV.	4·50 „

Всі чотири томи 18·00 зол.

В полотняній оправі з золотими витисками на окладці і на хребті 24·00 зол. — На пересилку долучити 1·00 зол.

ГОЛОВНИЙ СКЛАД:

Українська Книгарня й Антикварня

у ЛЬВОВІ,

вулиця Рутовського ч. 22.

1238 1—1

НАЙСТАРШИЙ в краю за синій склад Годинників і Біжутерії Ю. Домбровський насл. **Ю. Домбровський — П. Розважевський** поручає свій богатий вибір по конкуренційних цінах Львів, Академічна 2. (Готель Жоржа). Догідні умови. Власні робітні. 110 21 —?

ПРИЙМУ від лютого одного учня, Старанна опіка. Відомість п. дир. Окпиш, Народна Торговля, Львів.
1235 1—1

ОРХЕСТРУ першорядну на балі і вечерниці, салоньову як також Jazz-Band поручає Букшований Володимир. Ціни умірковані. Зголошення слати на адресу: Букшований Володимир, Львів, вул. Коцова 2, партер. 1247 1-1

То не яйце Колюмба,

але пухове ситко, з чайника „Kompletta“, який дає змогу знаменито приготовувати чай вибагливого смаку. Його аромат сила і видатність виявляється через раціональне вимоскування чайних листків.

Чайник „Kompletta“ одержує даром той, хто надішле опаковання з чаю марки „Czajnik“ загальної ваги 3 кг., крім цього дістане цукорничку, збаночок на сметанку або чарочку за опакування з чаю загальної ваги 1 кг. Опакування просимо надсилати до фірми „Teapot Compagny Ltd“, Warszawa Okopowa 21/23.

CZAJNIK

З ХІНСЬКОГО срібла
Цукорничка зол. 2·80
Ложка, ніж, вилки зол. 4·—
Ложечка до чаю зол. 0·75
у Малдля
КОПЕРНИКА 14
проти кина Коперник

Найбільша в краю фабрика дзвонів

Братів ФЕЛЬЧИНСЬКИХ

в Калуші, вул. Сівецька ч. 14.
в Перемишлі, вул. Красінського ч. 63.

відливає на замовлення дзвони гармонійні і поодинокі, а постійно удержує на складі звиш 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.

225 **Ціни приступні — сплата ратами.** 60—?

Просвітяне!

Найвищий час замовити вже ювилейне видання Великого Ілюстрованого Календара „ПРОСВІТИ“ на 1928 рік.

В Календарі Просвітянин найде цікаві статті спомини з життя нашої „Просвіти“ і „Просвіт“ на Великій та Закарпатській Україні, оповідання, господарські поради.

Ціна Календара 3·50 зол., для Членів 2·65 зол., на пересилку долучувати 1 золотий.

Товариство „Просвіта“ Львів, Ринок 10.

З днем 5. січня 1928 р. виходить економічний журнал

„КООПЕРАТИВНА РЕСПУБЛИКА“

— ВИДАЄ —

Ревізійний Союз Українських Кооператив у Львові

Журнал виходить раз на місяць, в обемі трьох аркушів великої вісімки.

„КООПЕРАТИВНА РЕСПУБЛИКА“ ставить своїм завданням теоретичне обслідування умов розбудови нашого економічного життя, в першу чергу життя кооперативного.

Передплата журналу „КООПЕРАТИВНА РЕСПУБЛИКА“ виносить:

На цілий рік:	На пів року:	На три місяці (квартал):	Для Америки:
Зол. 18·—	Зол. 9·—	Зол. 4·50	Дол. 2·50 річно

Передплату проситься висилати на адресу:

„Ревізійний Союз Українських Кооператив“ Львів, Словацького 14.

з дописком: на „КООПЕРАТИВНУ РЕСПУБЛИКУ“.

Проблеми економічного будівництва вимагають від кождого українського громадянина серіозної уваги.

Тому Редакція „К. Р.“ є певна, що її почином зацікавляться усі, хто думає поважно про господарське піднесення нашого краю.

СЕЛЯНЕ! НАЙВИЩИЙ ЧАС!

Посилати свої сирівці

лену, конопель, клочча, вовни і готової пряжі

до продажі за готівку або на **обмін** за готову мануфактуру, як **полотна**, сукна, пайги, фланелі, обруси (настільники), рушники, всякого роду хустки, перкалі і проче лише до єдинокої **української** Акційної Спілки

„ПОЛОТНО“

у Львові, вул. Городецька 95 і 97. Залізнича стація головний двірець.

Посилки оплачує Спілка сама. Обміну полагоджує в дні приходу сирівців до Львова. Пробки мануфактури, поучення, ціняки, фрахти до посилок і проче посилає кождому на бажання даром.

П О З І Р! Нема інших того роду **українських** спілок, лише Акційна Спілка „ПОЛОТНО“ у Львові, хай отже не буде Вам чужий клич **„Свій до Свого“**, бо лише у своїх корисно, скоро, добре і совісно!
1231 1-1

СПІЛКА АКЦІЙНА

Товариство Обезпечень „ПШИШЛОСЦЬ“

(„БУДУЧНІСТЬ“)

філія Львів, вул. Кілінського ч. 1,
ч. телеф. 4-70.

Обезпечення — це організація примусової ощадности!

Ощадність робить одиницю сильною — будує добробут народу — двигає націю!

поручає

Обезпечення
життєві
посагові
народні

Українська переписка
Українські поліси!

на найдешевших умовинах — по наймодернішим системам.

Пишіть до нас по інформації! — Жадайте, щоби Вас відвідав **наш заступник!**

Це Вас нічо не коштує й до нічого не зобовязує!

1241 1-1

His Master's Voice

ці три слова означають на цілій земській кулі вершок технічної досконалости і прецизійности грамофонів та плит. Світової слави артисти **Падеревскі, Крайслер, Гайфец, Карузо, Флета, Шаляпін, Руффо, Батістіні** і інші виключно законтрактовані для повищої марки.

Останні таночні шлягери.

20.000 плит на складі.

Демонструється без примусу купна.

The Gramophone Ltd. London
Ген. Репрезент. на Польщу
ЙОСИФ Векслер
рік основ. 1901
ВАРШАВА, Маршалк. 132,
КРАКІВ Фльоріянська 35,
ЛЬВІВ Сикстуська 2.

Польсько-шведська годівля насінь

„SVALÖF“

С-ка з обмеженою порукою в ПОЗНАНЮ, має за честь повідомити П. Т. Рільників що повірила

ПРЕДСТАВНИЦТВО на Львівське воєвідство, тернопільське і станиславівське

почесно знаній фірмі

ТАДЕЙ ВАСУНҐ і Ска,

у Львові, вул. Хорущина 18. тел. 8-33.

Тому просимо П. Т. Рільників з наведених воєвідств, щоби запити і замовлення на Оригінальні „SVALÖF-ські“ збіжа пересилали прямо до фірми **Т. Васунґ і Ска**, Львів, Хорущина 18.
1243 1-1

„ОЛЬКА“ НАЙБІЛЬШИЙ ВИБІР ТРИКОТАЖІ РИНОК 35.
біля „Народної Торговлі“.

Вже продається нова повість
ВИННИЧЕНКА

„Соняшна Машина“

ТОМ І.

зол. 8·10, з пересилкою зол. 9·—.

ЗАМОВЛЕННЯ СЛАТИ НА АДРЕСУ:

Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка
1227 Львів, Ринок 10. 1—1

Торговельно Промисловий Банк
КООПЕРАТИВА З ОБМ. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
у Львові, вул. Мохнацького ч. 6 (Союза Українських Купців).

Уділює членам особистово кредиту (дисконт векслів, обезпечені особисті рахунки).
Приймає грошеві вкладки із забезпеченням валюти під найкориснійшими услівями.
Приймає вплати на рахунок третих осіб.
Приймає в депозит вартісні папері та інші цінности.
Веде всякі чинности торговельні та промислові. 1206 2-2

КУПЦІ і ПРОМИСЛОВЦІ вписуйтеся в члени своєї установи.

Найліпша і своєрідна ПАСТА ДО ОБУВИ є
„ЕЛЕҐАНТ“
фірми О. ЛЕВИЦЬКА і Сп.
у Львові — Кордецького ч. 51.
Жадайте і уживайте все лише цю пасту.
1225 1—1

ЗАПРОШУЄМО ДО ПЕРЕДПЛАТИ НА РІК 1928.
Ілюстрований популярно-науковий і літературний ЖУРНАЛ видається Товариством „Просвіта“
— під назвою —
„ЖИТТЯ І ЗНАННЯ“.
На рік вийде 12 чисел. — Кожне число по 32 сторінки. — Журнал подає знання з ріжних галузей науки й життя і весь матеріял ілюструє багатьома образками й фотографіями.
Передплата на рік виносить 18 зол., на 6 місяців 9 зол., на 3 місяці 5 зол.
Поодиноке число коштує 1·80 зол.
Хто вишле передплату від січня 1928 р. і не був передплатником в 1927, отримає перші аркуші спомнів з подорожі: „НА КАМЧАТКУ“ І. Мельника і перші аркуші роману „БУРСАК“ В. Наріжного за додатковою доплатою до передплати у висоті 1 зол. 50 сот. 1192 2—2
Адреса Редакції і Адміністрації: Львів, Ринок ч. 10., ІІ. поверх, Тов. Просвіта“.

Земельний Банк Гіпотечний
АКЦІЙНА СПІЛКА
ЛЬВІВ — ВУЛ. ПІДВАЛЛЯ Ч. 7.
Телефон ч. 3-82. Кто в П. К. О. 149.000.
(Власна каменниця у Львові, вул. Словацького ч. 14.)
Одинокий Український Девізовий Банк
Полагоджує всі банкові чинности.
Приймає вклади на біжучий рахунок в долярах і золотих і виплачує їх в долярах, або золотих по курсі дня.
Переводить перекази заграницю до всіх країв — особливо на Україну й до Америки.
Переводить інкасо у всіх місцевостях краю.
Уділює кредитів, позичок, гарантій, акредитив.
Купує і продає цінні папери.
Кожний Українець повинен мати акції Земельного Банку Гіпотечного.
1230 Як їх ще не маєте — пишіть до Банку. 1—

Львівське Товариство Броварів
поручає на Свята
свої знамениті вироби:

Пиво ЕКСПОРТОВЕ ясне
„ БАВАРСЬКЕ темне
„ ПОРТЕР ІМПЕРІЯЛЬ

скрізь до набуття.

ЦЕНТРОСОЮЗ
у ЛЬВОВІ, вул. Зіморовича 20.
Телефон Ч. 94, 2116, доставляє через кооперативи або де таких нема, безпосередно рільникам:
штучні навози, рільничі машини і знаряддя, коси з власною охоронною маркою, насіння дорідних збіж, товарі споживчі і галянтерійні. КУПУЄ і посередничить в продажі рільничих продуктів, як збіжжя, фасоля, яйця і клоче.
Власна фабрика мила з маркою
1239 1—1 „ЦЕНТРОСОЮЗ“.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.